

EESTI



25
/

ORDILEHT

Spordi teateid

ja võistluste ülekandeid tervest maailmast

PHILIPS

moodsa raadioaparaadiga
on Teile ületamatu vastu-
võtt kindlustatud!

525 5-lambiline kvaliteet-
oktood-super.

A vahelduvvoolule —
hind Kr. 265.—.
13-kuise järelmaksuga
Kr. 22 — kuus.

U vahelduv- ja alalisvoolule
hind Kr. 275 —.
13-kuise järelmaksuga
Kr. 25.— kuus.

535 5-lambiline „MULTI-
INDUCTANCE“ —
lühilainetega.

A vahelduvvoolule —
hind Kr. 395.—.
13-kuise järelmaksuga
Kr. 32.75 kuus.

U vahelduv- ja alalisvoolule
hind Kr. 415.—.
13-kuise järelmaksuga
Kr. 34.25 kuus

738 B

6-lambiline „Super Inductance“.
Väike voolutarvitus, võimelt
võrdne parimale võrkvastu-
võtjale.

Hind Kr. 280.—
13 kuud järelmaksu Kr. 23.25.

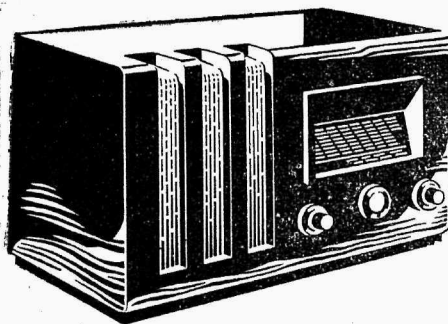


510

5-lambiline kvaliteet-oktood-super.

A vahelduvvoolule — hind Kr. 220.—
13-kuise järelmaksuga Kr. 18.25 kuus.

U vahelduv- ja alalisvoolule —
hind Kr. 230.—
13-kuise järelmaksuga Kr. 19.— kuus.



835 B 3-lambiline „SUPER INDUCTANCE“
patareil-vastuvõtja.

Äärmiselt väikese voolutarvitusega. Sisseehitatud
permanent-dünaamilise valjuhääldajaga.

Hind Kr 175.—.

13-kuise järelmaksuga Kr. 14.50 kuus.

944 A „SUPER INDUCTANCE“ konstruktsioon,

kõikide suuremate Euroopa saatejaamade vastuvõtt,
ipermanent dünaamilise valjuhääldajaga varustatud.
Väike voolutarvitus.

Hind Kr 145.—.

13 kuud järelmaksu Kr. 12.— kuus.

A. KLUMBERG:

MIKS EI TÕUSE EESTI JOOKSJATE KLASS

Midagi ei saavutata üle-pea-kaela. See ütetus on enam kui kohal ka spordis. Selle ettetoimise siinkohal on aga põhjustanud aastaid kestnud n. ö. halisemine meie jooksjate klassi väikese tõusu üle. Kuid ma arvan, et süüdlasi selles tuleb otsida mitte vastava jooksjate materjali puudumises, vaid selle materjali ettevalmistamises. Üleöö pole kerkinud suurklassi ka Nurmi, rääkimata teistest. Võhikud võivad ju vastu väita: „Näe, Bonthronist ja Beccalist või teistest polnud varem peagu midagi kuulda, kuid ometigi üllatasid nad üleöö uute maailmarekordidega.“ Kuid ma ütlesin, üksnes võhikud võivad rääkida nii. Kui Bonthron laemale maailmale polnud varem tuttav, siis oli see seletatav vast sellega, et kõigile ei käi ju Ameerikia lehed. Vastasel korral oleks nähtud, et Bonthroni nimi figureeris enne temalt maailmarekordi saabumist 6—7 a. võistluste kirjeldustes. Samuti oli lugu ka Beccaliga.

Kõik heaklassi jooksjad on läbi teinud pika arenemisajajärgu, kindlasti isegi pikema, kui võrrelda hüppajare ja heitjatega. Uus täht pole kunagi uus. Uus on üksnes ta sära, kuid täht ise on tingimata vana.

Meil Eestis nõutakse jooksjatelt kiiret tõusu. Praegune kaader aga ei saagi olla parem, ta on niikuinii juba rohkem pingutanud, veel rohkem nõudmine on koguni ülekohus, sest:

kas on meie jooksjate materjal küllaldaselt ette valmistatud ja läbi töötatud? Vastuvaidlematult ei. Kus on meil see jooksukool, mis on Soomes? Kus on meil need juhid ja treenerid, kes jooksja noore poisina oleks võtnud oma hooldava käe alla? Põle põllagi, nagu öeldakse shargoonis.

Sellele vaatamata on jooks kahel viimasel hooajal siiski avaldanud selget tõusutendentsi. Kuid selles „süü-

distame“ eeskätt jooksjaid endid. Neile suurim kiitus kiire (ma ütlen meeeldi kiire) tõusu eest.

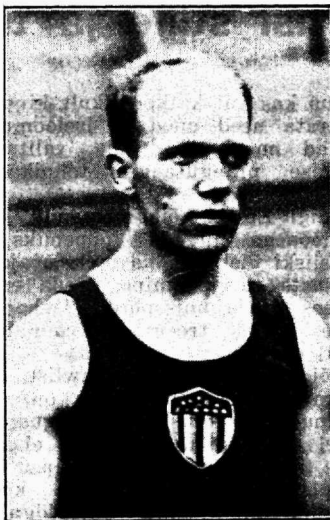
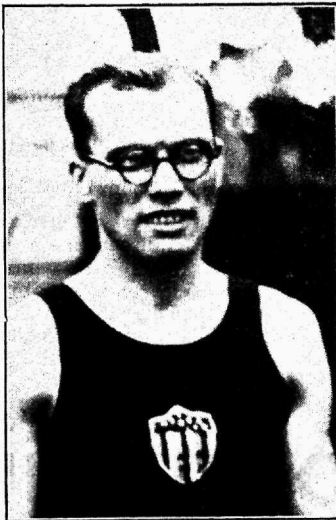
On selge, et 2—3 aastaga ei saa teha jooksjat, sest: puudub aluspõhi. Selleks aluspõhjaks peab olema jooksukool.

Mis on siis jooksukool?

Jooksukool on, nagu seda võtavad soomlased, eeskätt siseelundite läbitreenimine. Siseelundid on suurema osatähtsusega kui lihased. Keha ilu ei ole mõõduandev, sest ka ilus õun võib seesmiselt olla mäda ning seega kõlbmatu. Enne süda, kops ja närvid ning alles pärast lihased ja jooksustiil. Jooksjat tuleb teaduslikult kasvatada juba noore poisina. Jooksja on ju kui kell. Töötavad ta mehhanismid mõned osad nõrgasti, siis jääb ta käiguga maha.

Nii kella kui ka jooksjat tuleb järjest kontrollida. Ja, nagu öeldud, võimalikult maast madalast. Siseelundite treenimiseks on parimaks ajaks puberteedi-ajajärk. Seda ütlevad arstid. Igaühel, kellel luudliikmed terved, võib saada jooksja, kuid igaühel ei saa ekstraklassi jooksjat. Kui palju on avastatud jooksutähti, kuid kui vähe neist on jõudnud kõrgele. Sellepärast, et avastamine on toimunud väliskuju järgi, sest sisse alati pole nähtud. „Sisse“ vaatamiseks peab olema arstlik silm.

Iga noort peab läbi vaatama ja ette valmistama teaduslikult. Ja alles tea-



Vastsed teatejooksu rekordi-mehed

tud katsetamiste ajajärgu järele võib öelda, kas sellest või sellest sportlastest võib areneda jooksja. Katsetamiste ajajärguks on noore kooliaastad. Noore, alles 15—15-aastane olles, saab juba umbkaudu määrata, millisele spordialale ta on kõige sobivam.

Saksa arst dr. A. Herzheimer toob 1934. a. Sportmedizinis andmeid, milliseid peab omama kõrgesse klassi ikkav jooksja. Neid andmeid kasutame alljärgnevalt:

Eskätt peavad jooksjal olema tugevad kopsud. Spiromeeter peab olema üle 5000. Edasi peab korralikult töötama pulss, ka vereringvool mängib tähtsat osa. Mulle meenub varaslahkunud K. Fatal, kellele asetasin jooksjatest suurimaid lootusi olümpiaatleedina. Kevadel oli K. Fatali spiromeeter 5100, kuid... suvel langes see ootamatult 4600-le. Tähendab: siseelundid polnud korras. Kui mees treenis tugevasti, siis vererõhmine langes. Pidi olema mingisugune rike. Missugune rike? — selle viis K. Fatal endaga hauda. Pulss oli K. Fatalil normaalseisus 69. See oli jooksja kohta kõrge, kui võtame arvesse seda, et võistlustel pulsilööök suureneb kuni 100 võrra. Seega võis Fatali pulss jooksu ajal olla 160—170, mis ei olnud loomulik. Jooksja normaalne pulss normaalseisus peab olema 50—55. Alla seda löökide arv on juba hea. Näiteks Nurmi pulss normaalseisus oli 38, J. Kusocinski 42. Siia võib võistluse ajal vabalt kuni 100 lisada ja ikkagi ei ole ülepingutust.

Kui vaadelda meie praeguseid jooksutähti, siis peab tõsiselt imestama meeste saavutuste üle. Näiteks R. Toomsalu on 10.7-ni ja 22.3-ni küündinud peamiselt püsiva treeningu ja suure tahtejõuga. Kehaliselt konstitutsioonilt on ta nõrk, koguni habras. Spiromeeter oli tal kevadel ainult 4900. Pulss 75. Vererõhmine kevadel normaalne (120—125), suvel aga alanes 115-le. See on suur kõikumine. Kõike seda arvesse võttes on R. Toomsalu saavutused otse fenomenaaalsed. A. Jürlaul on väga nõrk spiromeeter — 3800, samuti nõrk vererõhmine — ainult 100—110. A. Jürlau ei tohi keskmaajooksja kohta normaalselt treenida. Seda imestusväärsem on tema 1.56,2, mida A. Jürlau kohta võib nimetada koguni maailmarekordiks.

E. Pröömil on osaliselt paremad andmed: spiromeeter 5200, vererõhmine 120. Pulss seevastu aga kõrge — 69. Mis aga mehel nõrgad, on reiel sirutajad-lihased. Need on tal nagu noorel poisil, igatahes mitte küllaldaselt tugevad 69 kg-lise kehakaalu kohta. Palju on kirjutud E. Pröömi stiili, kuid ma ütlen: ärgu vaadatagu stiili, vaid tagajärge. Stiili vigu saab parandada. Kaal alla viia 65 kg-le ja siis on kergem stiili muuta. Olen veendunud, et E. Prööm võib joosta 5000 m alla 15 min.

Need defektid, mis on meie parimatel jooksjatel, olnuks olematud, kui mehed noortena oleksid läbi teinud jooksukooli, ja kui mehi varakult oleks juhitud õiges arenemissuunas.

Rõhutan veel kord: juba koolieas alaku noorte teaduslik ettevalmistamine, üksnes siis oleme garanteeritud, et 5—10 aasta pärast arenevad on maailma ekstraklassi jooksjaid. Praegustel jooksjatel seda nõuda aga ei saa.

Sporti keskliit peab tungima koolidesse. Võimlemisõpetajad rakendugu teaduslikumale tööle Hasomini juure või mujale, tuleb luua teaduslik instituut, mille kaudu toimugu noorte sportlik ettevalmistus. Eesti rahva selgroogu, südant ja kopse arendatagu juba koolides!

Kui soovitakse näha eestlastest maailmaklassi mehi, siis peab andekamatele sportlastele võimaldama ka paremad elutingimused. Näiteks kui Soomes mõni mees hakkab lähenema maailmaklassile, siis võimaldatakse talle ka lahendamad treeningu tingimused. Kui L. Lehtinen hakkas välja paistma, siis muretseti talle kohe töökoht ja kõik muud, mis treeninguks vajalised. Need on: 1) hea massaash, 2) saunad, 3) treeningu rajad ja 4) võistlused, eriti välisvõistlused.

Kas meie jooksjatel on kõiki neid võimalusi lähedalt? Kaugeltki mitte. Ainus, kellel olid lahendamad treeningutingimused ja elu olukord, oli Jüri Lossman. Ja ta tõi ka olümpiamedali.

Rohkem hoolt meie jooksjate eest, siis võrsuvad ka meil kauaoodatud Nurmid ja Tolanid. Seni aga ärgu nõutagu meestelt liigset, vaid respektiteitagu seda, mida nad meie viletsates oludes siiski on suutnud saavutada.

Revolutsioon ujumises

Uusi stiile ja treeningu meetodikat

Ujumises suurema edu saavutamiseks ja kiiremaks järelejäädumiseks maailmarekordile omab suure väärtuse välismaa treenerite töö ja maailma parimate ujujate tehnika uurimine ja õppimine. See, muuseas öeldult, pole kaugeltki kerge ülesanne, sest treenerid peavad vägagi palju oma teadmustest kutsesaladuseks, mida nad välismaalastele-konkurentidele meeldi ei reeda.

Lähenevad Berliini olümpiamängud on sundinud riike uute praktiliste ja teoreetiliste küsimuste väljatöötamisele, millega loodetakse kindlustada olümpiakonkurentsis suuremat edu. Palavikust ettevalmistuse protsessist ja uutest leiutustest on nii mõndagi pääsenud ka spordipressi veergudele, mille tõttu on tekkinud või-

malus kas või katkendlikult kindlaks määrata need uued ja iseloomustavamad momendid, mis valitsevad ujumise praegusaegses tehnikas ja meetodikas.

Kuigi Eestis võib momendil ujumishooaega lugeda lõppenuks, ei ole siiski üleliigne ka meie ujujatele uuduste tutvustamine, seda enam, et ees on ujumisspordi sisehooaeg, mille vältel treeningu võimalused siiski olemas.

Kõige pealt räägime crawlit. Peab ütleva, et crawlit tehnika on välja jõudnud katsetuste ajajärgust ja suuri muutusi temas enam ei tule. Ühe tähtsa vormeli allakriipsutamise pole siiski liigne. See kõlab: edasiliikumine toimub kätetööga, jalad on üksnes keha ülalhooldmiseks. Sellest järeldub, et jalgade töö on

teisejärguline tähtsus, nagu see kajastub ka vastavas kirjanduses. Jalgade tööst peagu ei räägita. On üksnes see lühike instruksioon, et nad liiguvad üles-alla. Mis aga puutub käte tööse, siis avaldatakse arvamus, et suur tähtsus kiiruse suurendamisel on lühikene liigutus vee kohal, s. t. mitte käte poolring ette, vaid lühikene otse ette liigutus, mis juures käsi tugevasti kõverdub küünarnukist.

Vähem selge on käe sukeldamise tehnika. Jaapanlased eelistavad käe vette pistmist väga lähedal peale, et siis järgnevalt nagu libiseda üle selle käe, viimast vee alla välja sirutades. Kuid teistes riikides sukeldatakse käsi eelpool pead ja ta asub kohe tõmbele, mis juures tõmme toimub kõverdunud käega. Peab lisa-

ma, et käe sukeldamise tehnika on väga individuaalne.

Kui crawl'i stiil on juba teatud määral stabiliseerunud, siis vana, klassiline rinnuli-ujumise stiil elab momendil üle otse revolutsioonilise muudatuse. Algas see sellega, et esimesena loobusid oma „paraad“-stiilist — pea kogu ujumise ajal vee kohal hoidmisest — sakslased, kuigi omal ajal kuulus Rademacher just selle stiiliga võitis Ameerika parimaid. Nüüd on sakslased üle läinud ka pea sukeldamisele, mis tunduvalt kergendab käte ja jalgade tööd ja keha horisontaalset seisu.

Kuid ameeriklased läksid veel kaugemale. Veendunud crawl'i juures, sellest suurest edust, mida annab käte väljatoomine veest, nad viisid selle läbi ka rinnuli-ujumises. Valmistades käte väljatoomisele veest, teeb kumbki käsi peagu pooleringilise tõmbe, mitte aga veerand ringi, nagu vana stiili järele. See juba iseendast annab suurema kiiruse. Pärast tõmmet järgnev liigutus läbi õhu meenutab liblika tiibade liigutust, mille tõttu uut stiili nimetatakse butterfly, s. o. liblika-stiiliks.

Jalgade töö liblika-stiili juures jääb muutmatuks, s. t. ringitaolised liigutused ja energiline tõuge. Esialgu on täpselt selgumata, millisel momendil käte-töös peavad jalad tõuke andma uue stiili järgi. Peab arvama, et koos käte väljatoomisega veest.

Uus rinnuli-ujumise stiil võimaldab lühematel distantsidel tunduvalt suuremat kiirust. Eestis on seda stiili demonstreerinud Pekka Tiilikainen. Kuna uus stiil on tuleviku stiil, siis on soovitatav, et meiegi ujujad aegsasti läheksid üle liblika-stiilile. Parim aeg selle õppimiseks on talv.

Rahvusvaheline ujumislühi on tehtud järelepärimisele vastanud, et määruste ei ole nõuet, et käed peaksid rinnuli-ujumisel tingimata olema vee all, mispärast nende väljatoomine ei ole vähimalgi määral vastupidavate määrustega. Seega on liblika-stiil tunnustatud seaduslikuks.

Rinnuliujumise tehnika muudatused on läinud veel kaugemale. Muudetud on ka jalgade tööd, misjuures jällegi on mõju avaldanud crawl. Rinnuli-ujumise vana stiili ja crawl'i liigutuste liitmisest on kujundatud omapärane jalgade töö tehnika, mis meenutab kalasaba liigutust. See pärast on uut stiili nimetatud delfiini-stiiliks.

Jalad teevad liigutusi üles-alla koos, mitte aga vaheldumisi nagu crawlis. Enne lööki üles sirutatakse põlved välja ja nad on suunatud alla sama nurga all nagu tavaliselt crawlis. Löögil üles, põlved aga veidi kõverduvad. Liigutuse alul alla pööratakse jalamid sissepoole (nagu crawlis) ja sirutatakse välja; jalad on suunatud ülespoole, moodustades horisontaalpinnaga umbes 40°-

lise nurga. Sellest seisust algab jalgade tagasiliikumine alla, misjuures põlved jäävad veidi kõverdatuks ja sirgnevad alles liigutuse lõpul, mis on sissejuhatuseks järgnevale liigutusele üles.

Iga käte täielise liigutuse kohta tehakse kaks jalgadega liigutust. Jalgade esimene liigutus ülalt alla ja alt üles sooritatakse käte sukeldumisel vette ja teises liigutuses: jalgade viimine ülalt alla — käte tõmbe ajal, ja alt üles (sooritatakse energilisemalt) — käte väljatoomisel veest.

Ameerika esivõistlustel John Higgins kattis 100 yardi liblika-stiilis 1.04,2-ga ja delfiin-stiili leitaja Jack Sigg 1.04-ga. Vaheldumisi tarvitades liblika-stiili ja vana rinnuli-ujumise stiili ujus Higgins 220 yardi 2.44,6-ga, jäädes ainult veidi maha selle distantsi maailmarekordimehest L. Spence'ist, kes näitas 2.43,8.

Kõik see tõendab, et rinnuli-ujumise stiil „revolutsioon“ on välja jõudnud n.-ö. laboratoorsete katsete ajajärgust ja omandanud täielised kodanikuõigused. Tegelikult on vist isegi väärt rääkida vana stiili muutmise, vaid on leitud täiesti uued stiilid, millel vana stiiliga on üksnes see sarnadus, et ututakse rinnuli, ja et käed ja jalad teevad liigutuse üheaegselt (sümmeetriliselt). Kahtlemata on uutel stiilidel mõningaid vastuoksusi kehtivate määrustega, kuid on arvata, et Berliinis muudetakse määrused vastavaiks uutele stiilidele.

Uudsusi on leitud ka stardi ja pöörde tehnikas, kuid esialgu on nende uudsuste kirjeldused liig napid selleks, et neid täieliselt mõista ja edasi seletada.

Treeningu alangi on mitmes riigis esile kerkinud rida üldtunnustust leidnud seisukohti, mida ka meie ujujad võiksid võtta teatavaks. Alljärgnevalt tutvustame nende seisukohtadega.

Kõigepealt peetakse väga vajalikeks igapäevast treeningut vees. Vesi on inimesele tavatu ümbrus, olemiskoht, ja et selles end kodus tunda, siis peab arenenud olema eriline peenikene tunne, mida ujujad nimetavad „vee tundeks“. Vees tuleb viibida sageli ja võimalikult miinimumini lühendada treeningu vaheaegu. Kahjulikult mõjub isegi 1—2-päevane vaheaeg. Saksamaal on võetud pävakorda 2 korda päevas treenimine.

Teiseks tuleb märkida treeningu koormatuse suurust. Eeskujuks olgu maailma parimad ujujad. Ameeriklane P. Fick ujub igal treeningul kiiruse peale alul 250 yardi ja kohe pärast seda veel 125 yardi. Liblika-stiili leitaja John Higgins ujub igal treeningul kuni 1 miil. Daanlanna Lilly Andersen, kes on kutsunud treeneriks Rootsi, paneb rootsi ujujate mahajäämist just vä-



Liblika-stiil eest vaadates

hese vees viibimise arvele. „Ujuda ja ujuda, ujuda ilma vahepausideta puhkamiseks,“ räägib ta. Anderssen jutustab, et tema kaasmaalased den Ouden ja teised kuulsused ei käi koolis ega tööl. Mõned tunnid päevas õpivad nad kodukooliõpetajaga, kogu ülejäänud aja vees viibides. Nad ujuvad igapäev „täiskäiguga“ 2400 m.

Saksa riigitreener F. T. Tegethoff kirjutab: „Meie oleme lõpliku loobunud n.-ö. millimeetristest distantsidest ja tulnud veendumusele, et see, kes tahab midagi saavutada, peab vaeva nägema, peab ujuma ja veel kord ujuma.“

Veel suuremasse äärmusesse lähivad jaapanlased. Nende sõjalaevastikule on antud käsk, et iga madrus peab suvel sooritama kolmekuise kursuse ja selle lõppenult katsena ujuma 35 km. Selle distantsi katmiseks kulub tugevamatel ujujatel 7—8 tundi, nõrgematel kuni 15 tundi.

Milline mõte on säärasel n.-ü. hobeusemoodi treeningul? Peatähtsus on organismi kohandamine veele. Tuleb harjutada sundimatust vee vastu, vastupidavust, head hingamist jne. Huvitav on seejuures märkida, et vastupidavuse treening mitte ainult ei vähenda kiirust, vaid, vastupidi, koguni suurendab seda. Seega: mida pikem vees viibimine, seda suurem kiirus.

Kolmandaks vastuvaidlematuks seisukohaks on, et ujumise harrastamisele asutagu võimalikult noorena. Jaapanlastest olümpiavõitjaid oli 15—17-aastasi. Saksas on parimate ujujate keskmiseks vanuseks meestel — 19 ja naistel koguni 16—17 aastat. Selles suhtes on ujumine teiste spordialade seas erand. Millega seda seletada?

Eeskätt peab arvama, et noor organism harjub veega paremini. Tei-

seks mängib tähtsat osa nähtavasti see asjaolu, et kasv, kaal ja jõud on vee suhtes teises vahekorras kui kuivalmaal. Peale kõige muu on noorena inimene painduvam, ta hingamine on korralikum jne. — omadused, mis eriti soodustavad vees edasiliikumist.

Neljas seisukoht, mida esile tõstavad suurem osa treenereid, on käte ja jalgade töö eraldi treenimine. Vastasti treeniti eraldi ainult jalgu, kuid nüüd pühendatakse samasugust, kui

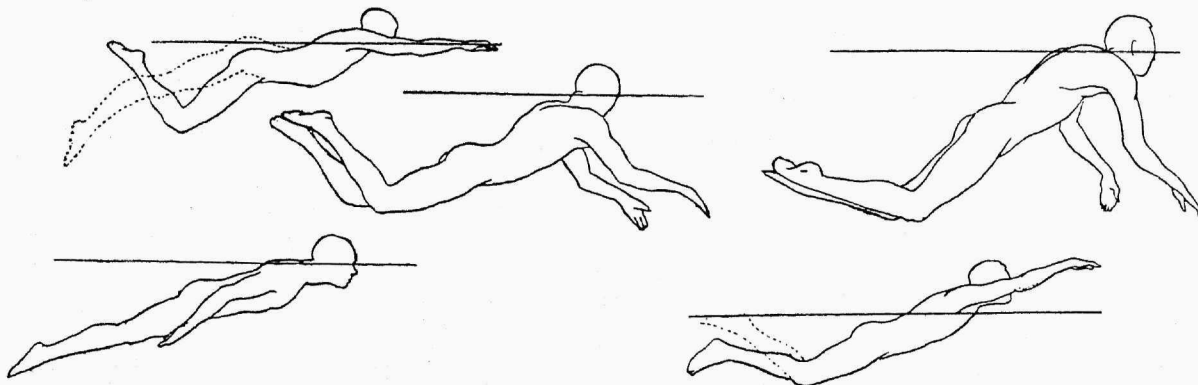
ujudes kummagi käega 100 m. Nüüd on ujutud 1400 m. Lõppeks veel 100 m täiskiirusega kõigi käte ja jalgadega ning tugeva lõpuspuuriga.“

Treener F. T. Tegethoff nõuab kätega ujumise puhul jalgade kinnisidumist, ilma et appi võetaks mingisugust seadeldist. „Kuigi jalad vast kipuvad alla vajuma, siis sunnib see seda enam töötama kätega, ning soodustab veel rohkem õla ja käte lihaste tugevaks arendamist.“

Edasi märgime, et eraldi treenin-

katmises. Ühtlane kiirus on mitu korda kasulikum igasugustest spurtidest. Kui Paavo Nurmi kohta omal ajal räägiti, et ta võistleb mitte konkurentidega, vaid kellaga, mida võistlusel käes hoidis ja mille järgi ta reguleeris oma tempot, siis ujujatel pole võimalust võistluse vältel vaadata kella. Selle asemel peab ta arendama peene aja tundmise ka ilma kellata. Tuleb arendada nagu isesugune meel, mis dikteerib kiiruse.

Treeningul käib treener mööda



Kirjutust selgitavad joonised liblika- ja delfiini-stiili kohta

mitte koguni suuremat, tähelepanu, ka kätele. Eraldi treening võimaldab paremini arendada kõiki üksikuid lihasterühmi.

Treener Lilly Anderssen läheb veel kaugemale. Ta treenib eraldi ka kumbagi kätt. „Alul 200 m täiskiirusega,“ kirjutab ta, „siis 500 m ainult jalgadega, hoides ees laia lauda käte puhkamiseks. Järgnevalt jalgade töö asemel käte töö. Jalad seotakse mingisuguse kummist seadeldise külge, ja ujuja katab, töötades üksnes kätega, 500 m. Nii on kokku ujutud 1200 m. Ja et pärast seda ujujal ei tekiks kiusatus ujuda kõigi lõpustega, siis võetagu ühte kätte korkplaat ning töötatagu ainult vaba käega,

gul tuleb sõltuvalt ujuja individuaalsetest omadustest suurem tähelepanu pöörata just nende lõpuste — käte või jalgade — treeningule, mis nõrgemad. Võib välja arvestada keskmise kiiruse, millega tuleb katta teatud distants kas ainult kätega või ainult jalgadega ujumisel (seda iga stiili kohta eraldi) ja harjutada vastavalt. Huvitav on lisada, et mõned ujujad on otse virtuoslikud eraldi lõpuste treeningus. Näiteks ameeriklane Laufer on ainult jalgadega ujudes 50 m katnud 34 sekundiga!

Viies seisukoht puudutab võistlemist, kuid ta kajastub ka treeningus. Jutt on distantsi ühtlase kiirusega

basseini äärt selle kiirusega, mida ta hoolealune peab saavutama. Vajalistel momentidel annab treener kokkulepitud märguandega mõista, kas kiirust tuleb vähendada või suurendada. Hiljem, kui ujuja on juba sisse harjutanud ühtlase kiiruse ja ise suudab tajuda oma kiirust, loobutagu treeneri kaasabist, sest võistlustel teatavasti on keelatud igasugune signaalseerimine või kõrvalt juhatamine.

Ülaltoodud kirjutuses on avaldatud uudusi ja uudiseid ujuja tehnikast ja treeningust. Kasutage neid näpunäidetena eeloleval siseujumisehooyal, et seda küpsemad olla järgmisel, s. o. olümpia-aastal.



K/m. LIER & ROSSBAUM,

Tallinn, Viru 7, tel. 433-34.

LASKERIISTADE OSAKOND ja TÖÖKODA.

Laos parimate vabrikute jahipüssid, revolvriv, haavli- ja kuulipadrunid, kestad, haavlid j. k. t.

Eriti soovitame kõrgemas headuses tuntud WOLFF & Co., Walsrode püssirohtu **Kuld-Põder**, **Hunt** ja **Karu**.

RUGBY! RUGBY!! RUGBY!!!

TOOMAS KIVI

Mida meie teame rugbist? Vähe, koguni vähe. Kuid rugbyga on lugu meil vähemalt samasugune kui jäähokiga. Viimast hakkas Eesti Spordileht eestvõttelejana propageerima juba rohkem kui kümne aasta eest, kuid eluõiguslikult tõelise tärgamiseona ta on tõusnud esile alles kahel, veel õigemini öelduna alles möödunud talvel.

Mida sellest järeldada? Üksnes seda, et mitmed spordialad, mida meil hakati harrastama kahekümne või kolmekümne aasta eest, on alles nüüd oma de-facto-olemisele saanud ka de-jure-tunnustuse, kuid nendest eelpoolmainitustest veel suurem arv spordialasid püsivad praegu veel kamara all, tärgamisega nagu ä h v a r d a d e s.

Meie koordineerime oma tegevust mineviku põhjal. Enamikus, näib nii, meie olevik peamiselt nagu õngi mineviku koordineerimine, kusjuures liig sagedasti on jäetud kõrvale võimalus olevikku ehitada

tulevikule. See ütetus võib paljudelegi kõlada irreaalse paradoksina, kuid ärgu unustatagu — ajaloos leidub sellekohaseid ja just kõige paremaid näiteid erilisemas külluses — et omaaegseid olevikke on kõige lootusteküllasemalt ja täispingelisemalt sisustatud mitte minevikuga, vaid „ehitamise ga õ h k u“ — ehitamisega tulevikule.

Teisiti, järjest kindlamalt öelduna, ei oleks osutunudki võimalikkudeks ja teostatavateks need suured reformid, see suur progress, mis literaarselt öelduna rajab kõrge ja otsekui ületamatu müüri iga eri-ajajärgu, iga eri-aastasaja vahele.

Praegusel korral ei ole tegemist nii sügavate probleemidega, nagu seda kogemata lubaksid ehk eeldada eelpoolsed read, vaid praegusel korral on tegemist mitte muu kui üksnes rugbyga.

Jäähoki on meie spordi lahtisest uksest juba sisse murdmas, kuid rugby meil praegu veel asub selle lahtise ukse taga.

Astugu sisse! Mida julgemalt ja mida suurema endastmõistetavusega — seda paremini ja seda edukamalt! Meie ajajärk on säärane, et mitte ebatahteliselt, vaid just tahteliselt tuleb absoluutsemagi vagaduse propageerimisel talitada kõiki frapeerivalt, sest vastasel korral üldine loidus uue ürituse vastu surmaks selle tähelepanematusena, mis on nüüdisaja senisest kiiretempolisema elu esimesi ja ühtlasi loomulikemaid omadusi.

Sellepärast tummanagi ei jääks muud üle kui ikka ja alati karjuda: Rugby! Rugby!! Rugby!!!

Ei heiduta ka see, et nii ja kõvemini tuleb karjuda veel kümme, heal juhul üksnes viis aastat, kuni rugby mitte enam ise ei karju, vaid paneb karjuma kogu meie spordirahva, kõvemini kui seda praegu teevad jalgpall, kergetõustik ja pokk.

Suur tulevik on suurte tundmatute päralt. Teisiti see ei saakski olla ega ole saanudki olla. Nii on ka see rugbyga.

Ta tuleb. Õigemini, küsimust käsitades täht-täheliselt, ta on juba tulnud. Ajalehtede spordisõnumite õhinlikumad ja ühtlasi mälutugevamad lugejad kindlasti teavad meeletuletamatalki, et nüüd möödumisele jõudval hooajal Narvas toimus rugbyvõistlus. Seda tuleb senistel andmetel pidada esimeseks sellesarnaseks Eestis ja spordiajalooliselt hinnates, pidada palju tähtsamaks, järsu võrdlusena toodult, kui ristiusu toomist meie maale.

Mis on rugby? Mida meil sellest siiani teatakse?

KAUBAMAJA

«SPORT»

TALLINN,
SUUR KARJA TÄN. 18-4
TELEFON 446-00

SPORDIABINÕUD
TÄIELISES VALIKUS

Vastus sellele on vormilt lihtne ja sisult rumal: väga vähe.

Kuid tuletagem meele ja siis võiksime tagantjärele avastada, et meie rugbygi alal ei ole kõige võhiklikumad.

Nimelt: rohkem kui üheteistkümne aasta eest, see oli 1924. a. mainumbris, Eesti Spordileht oma esikaanel avaldas pildi, mis kandis allkirja: „Moment rugbyvõistlusest Pariisis“.

Sellessamas ikka üheteistkümne aasta eest ilmunud Eesti Spordilehe numbris leidub kaks artiklit praeguse kirjutuse teemil, nimelt „Rugby“ ja „Olümpiaadi rugbyturniir“.

Loeme sellest esimesest kirjutusest:

„Praegu käib Pariisis olümpiaadi rugby (loe: röghi) turniir. Meile on see spordiala täiesti võõras, välismaal aga kaunis populaarne ja kohati oma kaksikvenna — jalgpalliga — esikoha pärast võistlemas. Eriti on rugby harrastatav Inglismaal, Prantsusmaal ja Ameerikas, kuna viimastel aastatel ta on ka Saksamaal ja Rumeenias levimas.“

Edasi:

„Rugby on kaksikvend meil harrastatava (association) jalgpalliga. Mõlemad põlvnevad ühisest ürgjalgpallist (Greeka episkyroosest või Rooma harpastumist), mis Caesari leegionide läbi Briti saartele kanti ja seal rohkem harrastatavaks sai. Aja jooksul on temast kaks erinevat tüüpi välja kujunenud. Teetubaks rugby ja jalgpalli lahkunekule sai 1863. aasta, millal Londonis jalgpalliliit asutati. Kuid juba tunduvalt vähem võis kahes mängusüsteemis vahet teha. Nimelt seisab peavahe selles, et rugbys võib käte ja jalgadega mängida, jalgpallis ainult jalgadega. Sellest põhimotiivist on hiljem välja arenenud terved keerulised mängusüsteeme defineerivad koodeksid.“

Järgnevalt kirjeldame natuke veel lähemalt rugby ajalugu ja rugby olemust.

Esimene Inglise rugbyklubi — Old Blackheath Football-Club — asutati 1859. a. Eelnimetatud klubi ühes Richmond-Club'iga 1871. a. kuundasid rugbyliidu — Rugby Football Union'i.

Rugbys on palli lubatud mängida ka kätega, kuid peale selle on rugbys veel lubatud: vastast kinni hoida ja takistada kätega, mängijate arv meeskonnas on 15, pall on ovaalne, värava saavutamiseks tuleb palli lüüa „üle värava“, s. o. läbi värava põiklati pealse osa, ja võistlus võidetakse mitte väravate, vaid punktide suurema arvuga.

Rugbys pall lüüakse keskjoonelt õhku ja sellest peale taotletakse palli viimist käte ja jalgade abil vastase väravajoone taha. Kui seda tehakse kätega, siis peab pall viidama üle vastase väravajoone; kui seda tehakse aga jalgade abil, siis tuleb pall lüüa üle värava põikpuu, mis asetseb 3 m kõrgusel. Värav on

5,6 m lai. Mängu kestvus on 2×35 minutit kümne-minutilise vaheajaga. Resultaati arvutatakse saavutatud punktide põhjal. Iga väravatakse (palli viimine üle vastase väravajoone) annab 3 punkti, iga värav karistuslöögist 5 punkti, iga värav lisana väravakatsel 2 punkti ja mängus otsekohe saavutatud värav 4 punkti.

Mängijaid on kummaski meeskonnas 15: kaheksa forwardit, kaks poolkaitsjat, neli kolmveerandkaitsjat ja üks täiskaitsja.

Omapärane nähe rugbys on tihnik või hunnik (scrummage): mõlema poole forwardid kummargil üksteise vastu seistes moodustavad nagu elava hunniku, milles jalgadega „kruides“ palli välja ajavad oma seljataha oma poolkaitsjate kätte, kes siis sellega edasi rühivad.

Rugby nõuab tugevamini arenenud keha kui jalgpall. Vastutusrikkam ülesanne lasub just kätel ja ülakehal. Rugby, nagu sellest juba võimalik järeldada, mängitakse rohkem käte kui jalgadega. Löögi sooritamine peaga, mis jalgpallis tavaline, tuleb rugbys ette üksnes erandlikuna.

Rugby arendamise alal on kindlalt rohkem voo- rusest kui jalgpallil, kuid seejuures rugbys tuleb sagedasemalt ette vi- gastusi.

Praegu rugby sammub väljapaistvalt suurt võidukäiku. Nüüd, sügisel, rugbyst kirjutades ei ole mõtteks ega kavatsuseks, et meil tuleks kohe ja viivitamatult alustada rugby harrastamisega, vaid käesolev kirjutis tahab olla üheks esimeseks rugby lähemaks tutvustajaks ja rugbyteerajajaks ka meil Eestis.

Mitmelgi spordialal me oleme, vähemalt varem- matel aegadel, sammunud esirinnas, kuid mitmelgi spordialal, kahjuks, oleme tahaplaanile jäänud — just selle tõttu, et meie nende spordialade harrastamisele oleme asunud liig hilja.

Rugby on eriliselt just 20. sajandi sport, nagu seda on mehaaniliste spordialadega võrreldes eriliselt auto-, mootorratta- ja lennusport. Kuid veel enam võiks rugbyt kõrvutada jäähokiga ja korvpalliga, kuid seejuures ilmse paremuse ja populaarsusega rugby kasuks. Viimastel aastatel on eriti laialdaselt asunud rugby harrastamisele Saksamaa ja Nõukogude Liit. Nendes kahes riigis asetatakse rugbyle kõige suuremat rõhku — eriti selle tõttu, et rugby on mitte üksnes kõige suuremal määral vastav uuele mentaliteedile ja selle arendamisele keha kaudu, vaid samuti selle tõttu, et ta keha otsekohe arend-

FOTO-ATELJEE



KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5. PÜHAP. K. 11-2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47.

TELEF. 444-22.

KÕIK SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega.

damise alal praktiliselt annab kõige tõhusamaid tulemusi.

Nõukogude Liidu Moskvast ilmuvas ajakirjas „Fis-kultuur ja Sport“ leidub kirjutus „Kaks rugbyt“, mis on rugby alal huvipakkuv ka meile.

Selles kirjutuses on avaldatud järgmist:

Elkõige tuleb märkida, et on olemas kaks liiki rugbyt: n. n. euroopa või õigemini öelduna Inglise, ja teisena Ameerika, või õigemini öelduna Ameerika jalgpall.

Kuigi mängu eesmärk mõlemas variandis on ühtlane: viia ovaalne pall vastase väravajoone taha — on teed selle eesmärgi saavutamiseks täiesti erinevad.

Kõige eredamalt kõneleb sellest mängijate riietus. Ameerika jalgpalli mängijad kannavad nahast peakatteid ja nahast riietust, mis on täis topitud hobusejõhvi ja vatiga, mängijate jalad on seejuures kaitstud nagu jäähoki mängimisel.

Ameerika jalgpalli (rugby) mängijad väljale ilmu-misel näevad välja nagu tõelised tuukrid — ainult selle erinevusega, et nende jalatsite tallad on mitte tinast, vaid väga paksust nahast.

Euroopa (inglise) rugby mängijate riietus peaaegu millegiga ei erine tavalise jalgpallimehe riietusest, maha arvatud see, et euroopa rugby meestel särk õlgadel on vooderdatud vatiga.

Ameerika rugby meeskonnas on mitte 15, vaid 11 mängijat. Meeskond koostatakse kõige raskekaalulise-matest ja füüsiliselt kõige tugevamatest sportlastest (parimate meeskondade mängijate keskmine pikkus 1.90 m ja kehakaal 90 kg), mille vastu euroopa rugby meeskonnad koostatakse enamikus võrdlemisi keskmise kasvu ja kaaluga sportlastest.

Ameerika rugby võivad mängijad palli sööta ette ja taha, euroopa rugby — üksnes taha.

Nende kahe rugby põhialuslik erinevus on mängustiilis. Ameerika rugby mitte üksnes lubab, vaid otse ergutab kallaletungi vastasele, kelle käes ei olegi palli; see on ameerika rugby üks põhireegleid. Ja kuna igal mängijal on õigus tungida kallale teisele ka juhul, kui sellel ei ole palli, siis selle tulemusena staadion muutub 22 mängija vaheliseks lahinguväljaks. Veel tuleb märkida, et ameerika jalgpallis võib vastasele kallale tungida võtteid eriliselt piiramata.

Euroopa rugby on lubatav vastasele kallale tungida üksnes siis, kui selle käes on pall; peale selle vastase haaramine on piiritletud kindlate määrustega. On keelatud terve rida tooreid võtteid: mängijate löömine jalgade ja kätega, jala tahapanek, jalgadest haaramine jne.

EKRAVELIIDU AMETLIK TEADAANNE.

Käesolevaga teatame, et kergejõustiku kohtunikkude kogu juhatus korraldab

esmaspäeval, 30. sept. kell 8 õhtul

liidukohtunikkude katsed.

Katsed korraldatakse sportbüroo ruumes, Rae-koja pl. 9.

Koht. kogu juhatus.

Ameerikas rugby on mõistetav, et Ameerika oma säärases mängus igal aastal kaotab kolmekümne mängija ümber surmasaanutena ja vigastatute nimestik tõuseb 200—300 inimesele. Euroopa rugby aga vigastatute arv aasta kohta ei ületa kuigi tunduval määral tavalise jalgpalli oma.

Lõppeks võiks tuua ühe ameerika ajakirjaniku ütluse, et euroopa rugby on ameerika rugbyga võrreldes süütu ping-pong.

Kuid paljudele meist see „süütu ping-pong“ juba enne selle laialdasemale harastamisele asumist võib näida hirmsa taplusena...

NOORTE PROBLEEMIST

Viimasel ajal on hüüdsõnaks saanud „Rohkem tähelepanu noortele!“ ja „Noorte tuleviku heaks!“. See iseenest on palju sügavam asi, kui tavaliselt väljendatakse, kuid mul ei ole põhjust sellest pikemalt siin kirjutamiseks. Peatun ainult mõne reaga noorte probleemi kohta meie kergejõustiku-seltsides.

On selge, et vähegi elujõuline selts peab hoolitsema kindla aluspõhja ja hea tuleviku eest. Mis on siis seltsi alusteks? Mõistagi liikmeskond. Kuid spordiseltsides lisandub veel üks asi: elujõulise spordiseltsi moodustab tema võistlusvõimeline liikmeskond. Ja siin ongi see erinevus. Kui tavalistes seltsides on „võistlusvõimelised“ veel 40—50-aastased ja vanemadki kodanikud, siis spordiseltsides on selleks nooremad, tavaliselt 20—30-aastased. Vanemad sellest east on tegevspordimiseks kadunud. Et tegevspordimise iga on nii lühike, siis peavad spordiseltsid seda enam rõhku panema noorte kasvatamisele. Ainult pealetulevate noortega saab hoida spordiseltsi elujõulisena.

Meie spordiseltsidele on selles küsimuses ette heita. Viga on selles, et noored loobuvad vara sportimisest või noori on seltsi juures vähe.

Miks meie seltsides on nii vähe

noori? Mõned arvavad, et noortele on korraldatud vähe kursusi. See on ka õigus, kuid selles on viga tehtud siiski vähe. Sest kursusi on siiski korraldatud ja nendest osavõtt olnud alati suur. Suurem viga on selles, et kursusi lõpetanuid pole osatud kõita seltsi külge. Kursused on noortele üksnes algteadmiste andmiseks, kuid kui me pärast kursusi südamerahuga ütleme: „soo, meie töö on tehtud,“ siis meie ei ole muud ära teinud, kui töö alustanud ja siis selle lõpetamatult nurka visanud.

Kujutage endale, mida oskab teha säärane noor, kes kursuse lõpetanud jääb seltsi omapead. Talvel nad käivad suure innuga saali tundides, sest siis on neil juhataja ning õpetaja, kes nende eest hoolitseb. Kuid suvel, millal just peaks intensiivselt harjutama, hoolitakse noortest vähe. Pole ime, kui noor lõpuks loobub üldse sportimisest.

Mõistan täiesti noorte seisukorda, et nad pole harjutama hakanud üksnes selleks, et oma keha arendada, vaid ka tagajärgede saavutamiseks. Sellepärast peab noortele korraldama võistlusi. Võistlused säilitavad neid spordile. Mis kasu on sellest, kui noor aast-aastalt käib üksnes harju-

tama s. Milleks harjutada, kui ei ole mingisugust selgemat sihti, eesmärki, mille poole püüda.

Suurem osa noori meie seltsides on keskkooli õppurkonnast, ja seda väga lihtsal põhjusel: neid noori ei ole mitte selts kasvatanud, vaid nad on arendatud väljaspool seltsi. Need noored, kes üksnes tegutsenud seltsi juures, on peagu kõik paratamatult hääbunud. Siit näeme: need, kes võistelnud (koolides) ja harjutanud on püsima jäänud, kuna need, kes seltsi juures võistlustest eemal olnud, on lõpuks spordist loobunud.

Toon veel ühe näite võistluste kasulikkusest. Kui kunagi küsisin ühelt meie suursportlaselt, missugune võistlus on talle kõige rohkem meele jäänud, sain vastuseks: „Isiklikult mulle kõige rohkem meele jäävamateks ja ühtlasi konkurentsirikkamateks võistlusteks on olnud poiste spordiliidult ja keskkoolis korraldatud võistlused. Neilt võistlustelt ammutasin õhutust edasiharjutamiseks. Ootasin alati huviga neid võistlusi.“

Korraldagu meie seltsid iga aasta ühedki suuremad võistlused noortele, suurema konkurentsi mõttes koguni kahe või rohkem seltside vahelisi võistlusi. See tasub end mitmesajaprotsendiliselt. A. Rullingo.

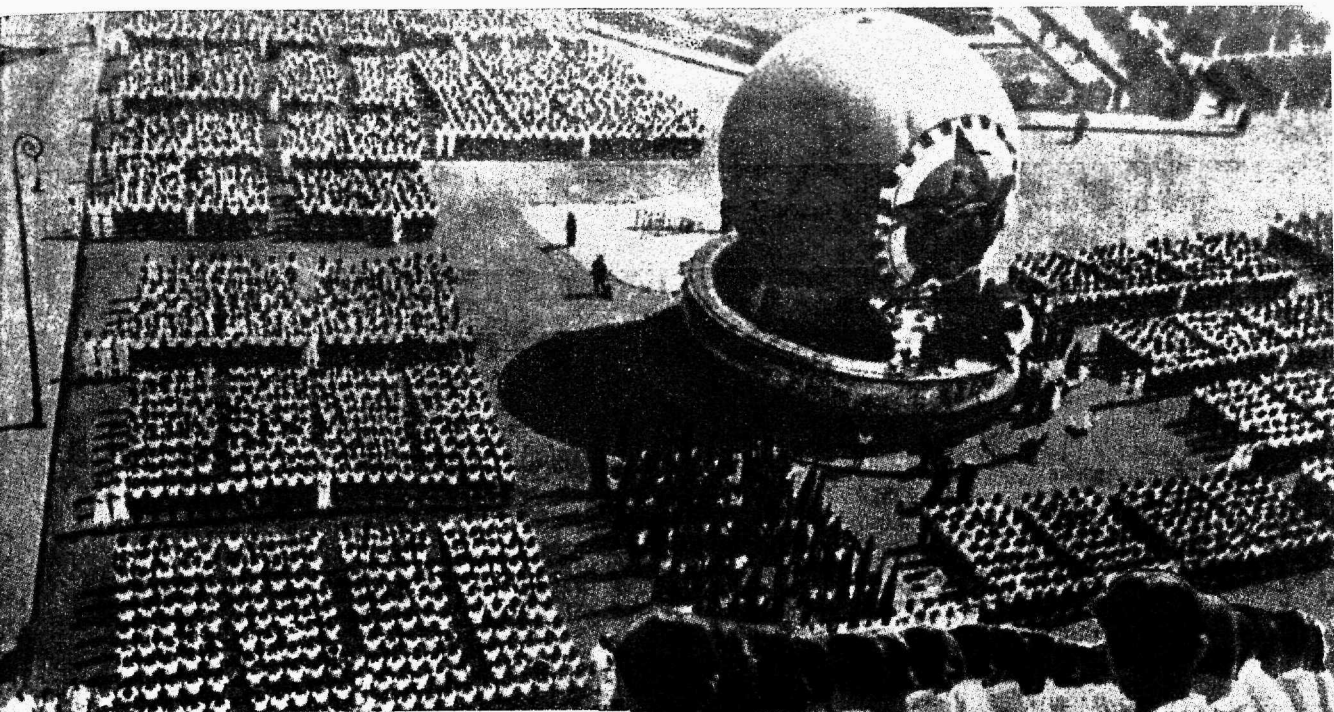
See kaubamärk



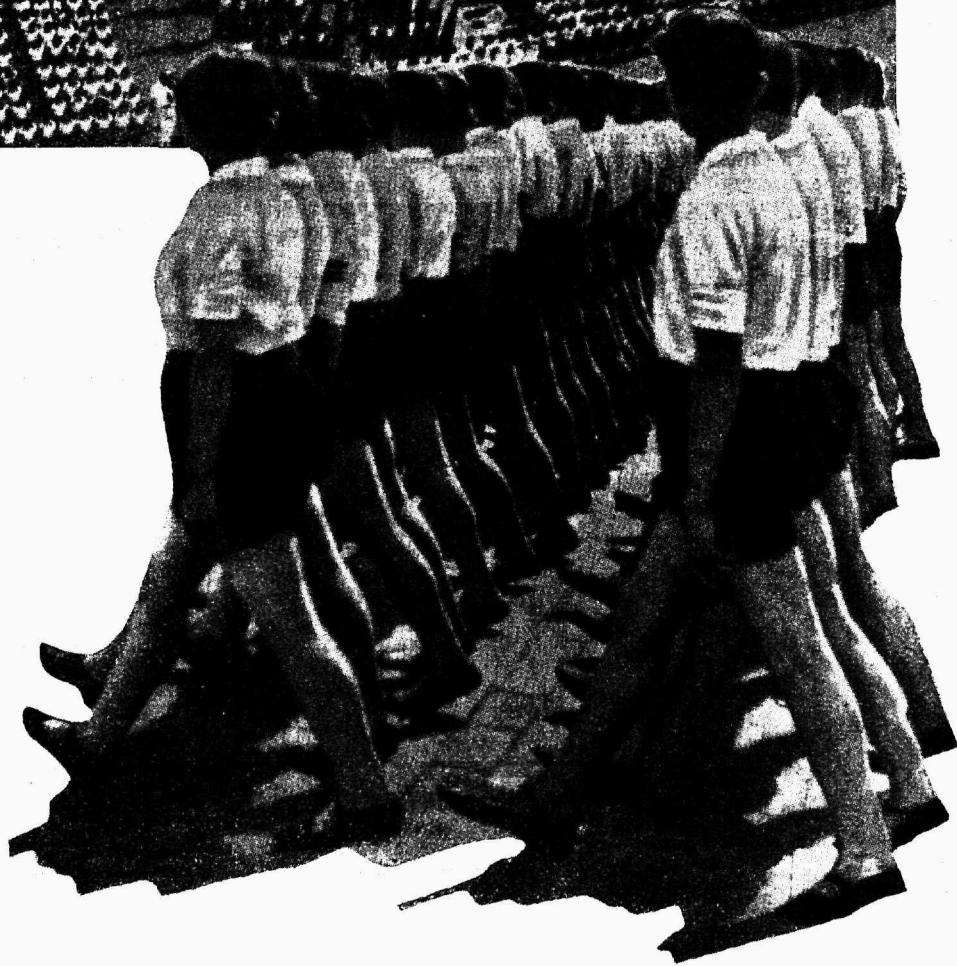
kindlustab Teile kõrge kvaliteediga

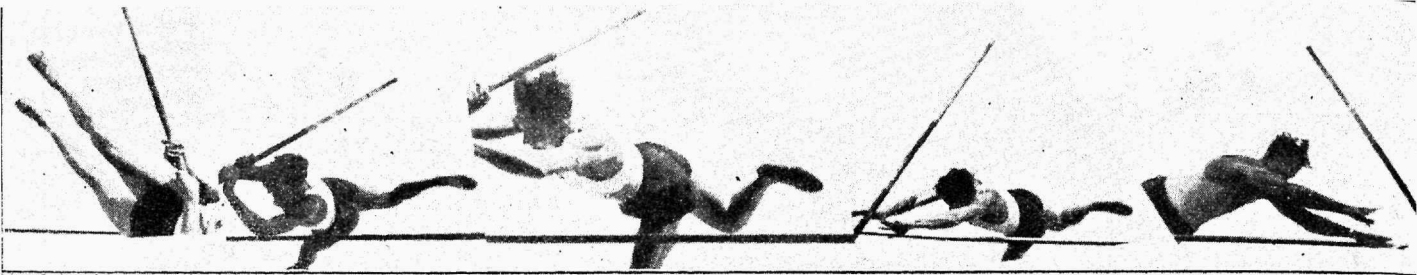
saadused:

kalossid, botikud, kummitarbed



*Nõukogude sportlaste
suurparaad tänavu suvel
Moskvas, Punasel platsil,
kus defileeris 120.000 pu-
nast sportlast ja sport-
lannat*





Mitmesuguseid faase V. Sznajderi teivashüppest

EUROOPA PARIM TEIVASHÜPPAJA

Poolakas W. Sznajder Ch. Hoffi mantlipärija

Eesti-Läti-Poola kergejõustiku-kolmikmaavõistlusel meile tuttavaks saanud W. Sznajder, kes Tallinna staadionil tänavu hüppas 3.96, on Poola uueks olümpialootuseks.

Oma euroopavormi on ta saavutanud tänu pidevale treeningule. Sportimist alustas ta 17-aastaselt, alul riistvõimlemisega. Muuseas öeldult on riistvõimlemise harrastamine parimaid ettevalmistusi teivashüppele. Spordijuhtide soovitusel läks W. Sznajder hiljem üle kergejõustikule. Alul, püüdes saada universaalseks atleediks, valmistus ta kümnevõistluseks. Siis aga taipas peatselt, et võib teivashüppes saavutada suuremat edu, ning asus kogu hoolega selle trennimisele.

1930. a. saavutas ta 3.50. Kaitsevääteenistus 1931. a. katkestas ta regulaarsed harjutused. Kuid juba 1932. aastal parandas ta Poola rekordi, alul 3.71-le ja siis 3.73-le. Hiljem saavu-

tas Prahas 3.75 ja Budapestis 3.90. Sellel kõrgusel tuli seisak ja paar aastat polnud mehest midagi kuulda.

Tänavu liidu poolt Poola kõrgema kehakasvatuse instituudi — CIWF — korraldatud olümpialaagris saavutas W. Sznajder jälle oma suurvormi. Veidi enne kolmikmaavõistlust hüppas ta Kattowices peetud võistlustel 3.97,5, mis oli uueks Poola rekordiks. Siis Tallinnas ületas ta koos kaasmaalase Moroncsykuga 4 m, kuid... mõõtmisel osutus lati kõrguseks tegelikult 3.96. Sznajderi enda sõnade järgi polnud ta seni võistelnud endast tugevamate konkurentidega. Siis saadeti ta Amsterdami võistlustele, kus tugevas konkurentsis ületas 4.10! See tagajärg on tänavune euroopa-rekord ja ühtlasi juba suurmeistrite klassi osutav. Euroopas on ainult kaks meest — Ch. Hoff, Norra, ja Wegener, Saksa, hüpanud sellest kõrgusest rohkem. Amsterdamis nägi ta esma-

kordselt endast paremat teivashüppajat — ameeriklast Seftoni, kes võitis tagajärjega 4.20.

Euroopa tänavune teivahüppe-tabel on järgmine:

Euroopa tänavune teivashüppe-tabel on järgmine:

4.10	Sznajder, Poola
4.08	Rajevski, Vene
4.06	Osolin, Vene
4.05	Ljungberg, Rootsi
4.00	Lange, Rootsi
4.00	Lindblad, Rootsi
4.00	Gustavsson, Rootsi
4.00	Müller, Saksa
4.00	Schultz, Saksa
4.00	Hartmann, Saksa
4.00	Lindroth, Soome.

Poolakate arvates on W. Sznajderil eeldusi veel tänavu üle 4.20 pääsemiseks, sest mees on alles saavutamas oma isiklikku tippvormi.

Varssavis, 2. sept. 1935. a.

W. Klöscheiko.

Muusika —

millist pole kuulnud enne!

Telefunken T 523 WL.

Hind Kr. 195.—

Kuulake ja Teie üllatute

POPURI

Kes ei näe ühtki matschi

Inglise suurtel liigaklubidel on suur arv fanaatilisi pooldajaid, kes siiani ei ole näinud ühtki nende klubide matschi. Säärasteks on nende klubide valitsemis- ja korraldamisstaabid, kantsleide ametnikud jne. Nende arv on inglise suurtes jalgpallklubides võrdlemisi suur, Arsenalil, näiteks, kuni 200 ja Tottenham Hotspursil 150 ümber.

Kui kahe aasta eest üks Viini meeskond mängis Arsenalil väljal Highburys, olid Viinist oma meeskonnaga kaasa sõitnud pallientusiastid meeldivas hämmastuses mitte üksnes välja suurepärasuse ja tribüünide eeskujuliselt hõreda lihtsuse üle, vaid ka selle võõraste vastuvõtlikkuse üle, mis neile osaks sai direktsiioonikomitee daamidelt. Mr. Peter, suure peatribüüni all asetseva kantslei administratiivne sekretär, lausus igatsevalt: „Kui hea meelega tahaksin ma viinlasi näha. Kuid 21 aasta vältel, mis ma siin ametis olen, ei ole mul veel ühtki korda õnnestunud üht matschi näha algusest lõpuni. Siiski ma võin esimesel poolajal sees

käies vähemalt paar minutit mängu vaadata, kuid meie laekur mr. Bird ei ole oma 23-aastase tegevuse kestes meie meeskonda veel iialgi näinud. Temal, mr. Birdil, on küllalt tegemist sellega, et sissetulekut, mille suurus mõnikord mitu tuhat naelsterlingit, shillingite ja pence'ide kaupa kassadest vastu võtta ja neid sissetulekuid 75 ametniku kontroll-kupongidega võrrelda.

Daamid vaba sissepääs...

Meilgi murtakse pead, kuidas suurendada jalgpallipubliku arvu. Välismaail on sel alal ette võetud mitmesuguseid reforme. Üheks sääraseks on matschide korraldamine õhtuti kunstliku valgustusega. Nendele matschidele kohati koguneb tunduvalt rohkemgi pealtvaatajaid kui päeval peetavatele, kuna õhtuti on inimestel rohkem vaba aega. N. n. õhtu-matschidel on valgustatud mitte üksnes mänguväli, vaid ka tribüünid. Viimati võeti elektrivalgusel matschide korraldamine tarvitusele ka Schweitsis.



Meelitatav uudis -

Äsja ilmusid müügile ETK esimese sordi sigarefid

Turist

Need on järjekorraliseks meelepäraseks uudiseks suitsetajaile, kes eelistavad võluväid ja õrna maitsega kvaliteetsigarette.

Sigarefid on algupärases karbis, karbid on 10 erisuguse kaanepildiga Tallinnast. Tagumisel küljel Eesli kaart.

Hind 10 fk. - 20 senti.

Valmistage endale rõõmu nende suitsetamisega. -

EESTI SUURSÕIDU

(ESTONIAN T. T.)

PAREMAD KOHAD

500 ccm. klassis: I koht R. Lampinen, Husqvarna i. k. 99.7

II koht O. Veldemann, N. S. U. i. k. 99,33

350 ccm. klassis: I koht S. Baĝenholm, Husqvarna i. k.

Kõlgvankrite mootorrattad: I koht A. Visotzky N. S. U.

Head sõitjad valivad häid masinaid ja saavutavad hiilgavaid tagajärge!

Euroopa parimad mootorrattad

HUSQVARNA JA N. S. U.

meil müügil!

A-S. TORMOLEN & Ko.

Tallinn, Raekojaplats 17. Tel. 428-06.

Kuid kuskil näib siiski midagi takistuseks olevat, sest klubide juhatused kõigest hoolimata kurdavad, et ka õhtumatsidel ei ole nii palju pealtvaatajaid, nagu neid korraldajad meeeldi sooviksid näha. Võib-olla, et abielunaised ei näe seda kõige parema meelega, kui nende majahärrad õhtuti lähevad jalgpalliväljale...

Et publiku arvu võimalikult suureks tõsta, selleks on Zürichi Grashoppers üldiselt teinud teatavaks, et õhtu-mängudel on kõigil daamid vaba sissepääs.

Ei ole mõtet

„Niisugune häbematus!“ lausus neiu, kuna tema senine austaja oli just praegu avaldanud, et ta neiega ei abiellu. „Niisugune kaabakas, niisugune kelm!“

See, kellele seda üteldi, ei liigutanud vähemalgi määral, ega toonud kuuldavale ühtki häält.

„Petis, äraandja, alatu võrgutaja!“ karjus neiu kõige kuumemas vihas. Äkitselt ta aga peatus. Ei olnud ju mingit mõtet kirumist jätkata, sest mees oli immuunne selle vastu. Nimelt oli ta — jalgpallikohtunik.

Säärase ilmaga...

Üks jalgpallimatsch toimus ränga vihma all. Mänguväli sarnles suure veeloiguga, milles mängijad suure vaevaga palli järele jooksid.

Ühe meeskonna tsenter-forwardil õnnestus läbi-

murre. Ta seisis üksinda värava ees, ja kuna värava-vaht talle vastu ei jooksnud ega liigutanudki, lõi ta palli väravasse.

Väravavahile tehti kibedaid etteheiteid. „Miks väravast välja ei jooksnud?“ küsis väravavahilt üks kaitsjatest.

„Välja jooksnud?“ vastas talle väravavaht. „Kas sa oled hulluks läinud? Säärase ilmaga?“

Anton Focke, 18. sajandi kuulus jooksja

Anton Focke oli Weimari lesk-hertsoginna Amalie teenistuses. Jooksjana oli ta seevõrra kuulus, et tema üle olid liikvel kõige mitmesugusemad anekdoodid. Nii jutustati, et ta suudab jooksvale jänesele järele jõuda.

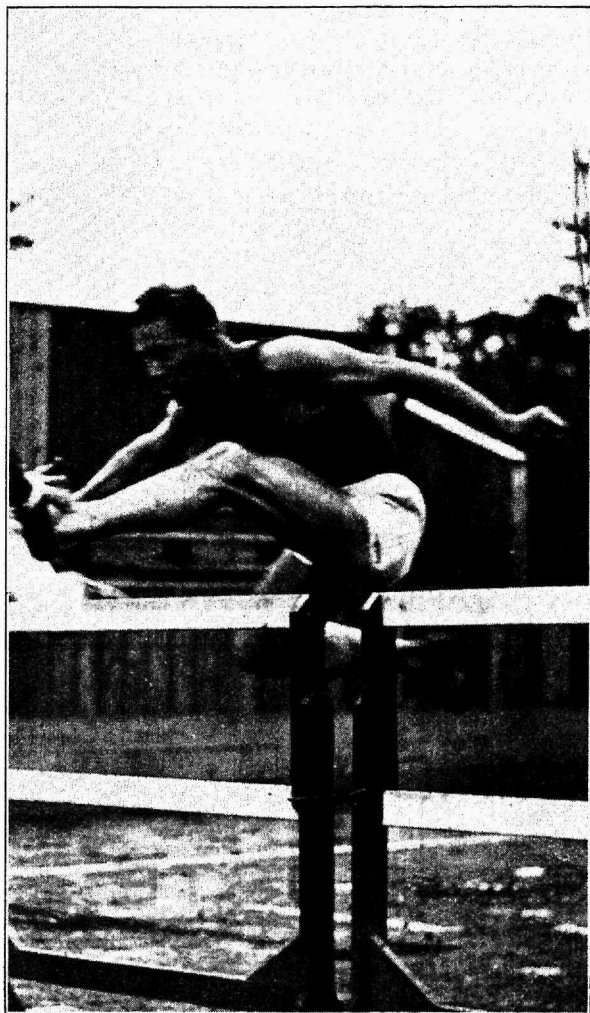
Seetõttu polnud mingi ime, et hertsoginna, kellel oli saata tähtis teade oma ministrile Witzlebenile, kes viibis ravimisel Karlsbadis, seda Focke kaudu toimetas.

Kell 2 p. l. Focke väljus Weimarist ja järgmise päeva lõuna ajal andis ta ministrile üle tähtsa teate. Karlsbadis Focke peatus üksnes mõne tunni ja asus veel samal päeval tagasiteele, paremini ütelduna, tagasijooksule, ja oli järgmisel päeval kell 8 õhtul uuesti Weimari lossis.

Nii kattis ta ümarguselt 165 km pikkuse distantsi 2 korda imetlusväärsest lühikese aja kestes. Tõepoolest võiks ütelda, et ei ole midagi uut päikese all! Ja suurepäraseid rekorde on olnud alati...

Pool eluaega väljal ja rajal

E. Rähn — 15 aastat tegevsporlasena



E. Rähn oma lemmikalal — tõkkejooksus

Meie spordipubliku seas vist pole üldse neid, kes ei tunne Elmar Rähna või pole temast midagi kuulnud. Lugematuid kordi oleme võinud näha Elmar Rähna võistlemas ning püstitamas häid saavutusi, isegi rekordilisi marke. 15 aastat on ta juba tegutsenud tegevsporlasena — küllaltki pikk aeg, et seda märkida kui juubelit. Eriti seepärast, et too 15 aastat moodustab E. Rähna senisest elueast tervelt poole.

Esmakordselt asus E. Rähn avalikeks võistlusiks söerajale 1921. aastal, tookordsel koolinoorsoo olümpiaadil. Seal saavutatud edust tiivustatuna jatkas mees sportimist ning kolme aasta pärast näeme teda Pariisi

olümpiamängudel kümnevõistlejana, edasi paljukordselt maavõistlustel ja muudel kergejõustiku suurüritusil, kuna talle sprinterina ja kaugushüppajana aastate vältel ei leidu väärilist konkurenti. Aastail 1926 — 1930 saavutab E. Rähn suurema osa oma isiklikest rekordest, millistest kaks — 110 ja 400 m tõkkejooksud — on veel praegugi Eesti rekordid.

Praegu on tema paremad saavutused:

60 m — 7,1; 100 m — 11,1; 200 m — 23,2; 400 m — 51,1; 800 m — 2.04,4; 1500 m — 4.28,0; 110 m tõkkeid — 15,4 (Eesti rekord); 400 m tõkkeid — 57,1 (Eesti rekord); kaugus — 7.20; kolmik — 14.39; kõrgus — 1.75; teivas — 3.40; hoota kõrgus — 1.47 (Eesti rek.).

Pikast ja mitmekülgsest sportimistegevusest hoolimata tunneb E. Rähn enesel veel jõudu küllalt olevat edaspidiseks sportimiseks, mis praeguselt kehak. sihtkapitali valitsuse rändinstruktorilt lubab loota veel mitmeigi tõhusa tulemuse saavutamist.

Suurim ja täiuslikem kodumaa trikookinda tööstus

Kindavabrik A-s.

„SIMPLEX“

Tallinn

Prii tän. 3. Kõnetraat 448-19



Saadused müügil üle maa

ESIMENE PESAPALLI MAAVÕISTLUSE-VÕIT SOOME ÜLE

Eesti pesapalli rahvusmeeskond sai hakkama kanglasteoga, mida poleks võinud oodata veel lähemate aastate kestel. Eesti võitis Soome rahvusmeeskonna Turus 4:3. See võit oli suureks üllatuseks nii eestlastele kui ka soomlastele. Eriti viimastele! On ju pesapall Soomes rahvalikum spordiala, mille sündmusist on haaratud kõige laiemad ringkonnad. Soome on annud nooremale vennale aastate kestel õpetust, küll treenerite, küll nulliliste suurkaotuste näol. L. a. kaotuse 18:0 järele tundus, et pesapall meil arengu asemel vajub allamäge. Kevadel võttis kaitseliit, kes propageerinud meie pesapalli, asja tõsisemalt käsile. Soomest kutsuti treeneriks Olli Veijola. See mees leidis kohe milles viga ja mis põhjustas kõikuva mängutase. Eestlased olid tema arvates taktikas mitte nõrgemad soomlastest. Samuti polevat saanud laita püüdmist. Nõrk punkt seisis löögis.

Asuti innukale treeningule. Tulemused ei lasknud oodata kaua. Soome kaitseliidu tugev ringkonna meeskond „Pohjois Uudenmaa“ saavutas Tallinnas napi-napi võidu. Maavõistluselt ei juletud siiski loota midagi head.

Tulemus pani soomlased hämmastama. Peksupoisist naabrid tulid ja võitsid!

Võit seejuures polnud mitte suure juhuse heatahtlik käeviibe, vaid maksvusele pääsis eestlaste selge paremus. Üksikuid mängijaid kõrvutavad soomlased koguni oma parimatega. Nii hindavad nad E. Altmanni löögi pooldest võrdseks oma kuulsuse A. Sariolaga. Täie tunnustuse töid kaasa ka A. Mattiisen, A. Koni ja A. Tammison.

Esimene maavõistluse võit peaks olema tugevaks tõukeks Eesti pesapalli edaspidisel arengul. Põhi on loodud, tarvis vaid ehitada sellele tugev hoone.



ELUSLOOMADE, LIHA ja LIHASAADUSTE EKSPORT

EESTI PEEKONI EKSPORTÜHISUS

JUHATUS:

TALLINN, S. ROOSIKRANTSI 4a-9, TEL. 463-63

NEEGRID

fenomenaalsete kõrgushüppajatena

Watussi-neegrite maailmarekordilised hüpped
Maadeuurijate tähelepanekuid Ida-Aafrikast

Nii mitmekülgseks ka kui sport loodusrahvaste seas pole kujunenud, on hüppesport kummalisel kombel jäänud võrdlemisi vähe harrastatavaks. Raske on aimata selle põhjusi, kuid tõenäoliselt on teatavat mõju avaldanud hüppesporis vajalike tehniliste abinõude puudumine. Kuid ka viske-, heitesport vajab palju tehnilisi abinõusid, kuid sellele vaatamata harrastavad teda maailmas mitmed loodusrahvad. Hüppespori vähese harrastamise põhjused võivad olla mitmekesised, kuid nentima peab, et kõrgushüppes moodustavad hiilgava erandi Watussi-neegrid.

Watussi-neegrite hüppevõimsusest on jutustatud otse muinasjutulisi lugusid. Tutvudes vastavate materjalidega lähemalt, võib lõppeks veenduda, on need lood peadpööritavaist kõrgushüppe-tulemustest vastavad tõele.

Jutu all olevad neegrid elavad Ida-Aafrikas, Viktorija ja Tanganjika järvede lähedal. Kuigi see end karjapidamisega toitev suguharu on väiksem teda ümbritsevast neegrihõimudest, valitseb ta siiski viimaste üle. See ülemvalitsus on vast seletatav Watussi-neegrite kehaliselt paremate eeldustega: nad on haruldaselt pika ja saleda kasvuga. Mehe pikkus on tavaliselt 190 sm, kuid ka 2-m-pikkused ja isegi pikemad neegrid pole selles suguharus haruldased. Maadeuurija Stanley jutustab kahest neegerkuninga ihukaitsjast, kes olnud 244 sm pikkused! Lisaks haruldasele pikkusele on Watussi-neegrid saledamad ja painduvamad kui ükski teine rahvas. Nende laisalt rahulik kõnd on alati tekitanud valges inimeses ülluse tunde.

Mecklenburgi hertsog Adolf Fredrik sooritas 1907. ja 1908. a. uurimismatka Aafrikasse ja tagasipöördunult jutustas Watussi-neegrite fenomenaalsetest kõrgushüppe-saavutustest.

Hertsog Adolf Fredriku kohale saabunult asetati nõör kahe teiba vahele ja hüppelauana kasutati 30 sm kõrgust termiitide pesa. Hoovõtmise toimus lühikeselt distantsilt, kuid väga võimsalt. Keskmise kõrgus maapinnalt oli 220—250 sm. Seega hüppe-



Pilt Mecklenburgi hertsogi Adolf Fredriku 1908. a. sooritatud uurimismatkal. Watussi suguharu kuulus noormees hüppab kergelt üle 2 m kõrgusele asetatud nõöri. Taga näha termiitide pesa. Ees väikene rohukuhi.

kõrgus 200—220 sm, mis ületab praeduse maailmarekordi. Nagu nähtub kirjutusele lisatud pildilt, on hüppeid sooritavad neegrid suure kasvuga ja nõör asetseb tunduvalt kõrgemal nende peadest. Hüppe sooritaja lendab imekergelt ja puhtalt üle nõöri, kuigi kõrgus on kindlasti üle 2 m. Tundub küll uskumatuna, et üksnes toore jõuga suudetakse ületada säärane kõr-

gus, kuid pilt kõneleb küllaldaselt veenma panevalt.

Ka peagu hoota ületavad nad suuri kõrgusi. Ülemleitnant von Wiese jutustab samalt uurimisretkelt: „Kui meie kord hertsogiga seisime üksteisega vesteldes, hüppasid Watussi-neeGRID paarimeetrilise hooga meist üle. Isegi neegripoisikesed sooritasid ilma hoota 150—170-sm-kõrgusi hüppeid.“

Leipzig'i ülikooli professor Wiedenfeldt jutustab ühes oma teoses, et Watussi noormehi ei võeta enne meeste kiida, kui nad pole ületa-

nud kõrgushüppes vähemalt oma kõrguse. Veel kirjutab ta, et selle suguharu neegrid olevat ka ovalised kiirjooksjad.

1931. a. kevadel kirjutas üks Belgia ajaleht, et Belgia-Kongos olevat nähtud üht neegrit ületamas 2 m. Samas külas pidi olema veel teisigi selle kõrgushüppe-tasemeni küündivaid noormehi. Tookord arvas leht, et need neegrid võiksid Los Angelesi olümpiamängudel noppida maailmarekorde, kuid kirjutusega vaibuski asi.

Neegrid on kõigil aegadel annud

suurepäraseid sportlasi. Tänu oma suurele painduvusele ja suurele kontsentreerimise võimele on nad nii kergetõustikus kui ka poksis võitnud maailma parimaid valgeid. Kui olla tuttav neegrite elastsuse ja suure lihaste jõuga, siis ei ärata nende saavutused enam imetelu kodus ümbruses ja harjunud oludes on haruldased saavutused neil tavalised. Seega võib Watussi-neeGRIDe kõrgushüppe-tulemustesse suhtuda täie usuga. Vast tuleb sealt kunagi võitmatu maailma-meister, kui kord peetakse „Aafrika olümpiamängusid“.



Viis paremat kergetõustikus 20. septembriks s. a.:

	I	II	III	IV	V
100 m. .	10,7 R. Toomsalu, Kalev.	11,1 V. Rattus, ÜENÜTO.	11,2 J. Toomre, Kalev.	11,2 E. Susi, Jõhvi ÜENÜ.	11,2 R. Jõgi, Nõmme ÜENÜ.
200 m. . .	22,3 R. Toomsalu, Kalev.	23,2 V. Rattus, ÜENÜTO.	23,4 J. Toomre, Kalev.	23,4 E. Kulmar, Kalev.	23,5 G. Beckman, ASK.
400 m. . .	51,0 V. Nesterov, ASK.	51,8 F. Ütt, ASK	51,8 E. Kulmar, Kalev.	52,4 G. Beckman, ASK.	52,4 A. Pau, Kalev.
800 m. . .	1.58,4 A. Jür lau, Kalev.	2.00,6 K. Fatal. Tall. PS.	2.01,8 E. Prööm. Tall. PS.	2.02,1 F. Dunkel, Kalev.	2.03,1 A. Vaks, ÜENÜTO.
1500 m. . .	4.05,8 A. Jür lau, Kalev.	4.05,8 E. Prööm, Tall. PS	4.09,0 K. Fatal, Tall. PS.	4.09,8 R. Sams, ÜENÜTO.	4.10,4 F. Dunkel, Kalev.
3000 m. . .	8.47,4 E. Prööm, Tall. PS.	8.47,6 R. Sams, ÜENÜTO.	9.05,6 A. Peterman, Vaprus.	9.18,6 F. Dunkel, Kalev.	9.18,6 A. Kraam, Harju malev.
5000 m. . .	15.30,6 E. Prööm, Tall. PS.	15.41,6 R. Sams, ÜENÜTO.	15.44,8 A. Peterman, Vaprus.	15.55,0 J. Anier, Tartu Kalev.	16.16,0 A. Kraan, Harju Malev.
10.000 m. . .	32.35,6 A. Peterman, Vaprus	33.16,0 J. Anier, Tartu Kalev	34.06,8 K. Kiili, Kalev	34.48,6 E. Martin, Kalev.	35.11,4 V. Lulla, Tartu Kalev.
110 m. tõkk.	15,8 J. Toomre, Kalev.	16,3 E. Rähn, Kalev.	16,5 A. Paluvere, Kalev.	16,6 G. Beckman, ASK.	16,9 A. Kuuse, ÜENÜTO.
Kõrgus . .	1.94 A. Kuuse, ÜENÜTO.	1.85 G. Kalm, Kalev.	1.81 G. Schmidt, ESS.	1.80 E. Järvson, AKS.	1.80 N. Kalm, Kalev.
Kaugus . .	7.34 R. Toomsalu, Kalev.	7.21 E. Tamm, Kalev.	7.05 N. Küttis, ASK.	7.03 E. Lilienthal, Narva PS.	6.93 V. Rattus, ÜENÜTO.
Kolmik . .	14.43 N. Küttis, ASK	13.98 E. Järvson, ASK	13.97 A. Raska. ASK.	13.85,5 R. Toomsalu, Kalev.	13.54 E. Armi, Kalev.
Teivas . . .	3.80 E. Ärman, ASK.	3.70 J. Erna, Kalev.	3.51 H. Koik, Sakala.	3.50 H. Kobbin, Ambla SR.	3.50 R. Kiipsaar, ASK.
Kuul . . .	16.06 A. Viiding, Tall. PS.	14.42 A. Kreek, Kalev.	14.27 J. Suuk, Tall. PS.	14.13 O. Erikson, ASK.	14.06 R. Schmidt, Valga ÜENÜ.
Ketas . . .	46.66 O. Erikson, ASK.	46.12 A. Viiding. Tall. PS.	43.76 E. Lilienthal, Narva PS.	43.68 P. Määrits, Valga ÜENÜ.	43.40 K. Aid, Valga ÜENÜ.
Oda . . .	66.91 G. Sule, ASK.	63.50 A. Klumberg, Kalev.	60.63 A. Mägi, ASK.	60.62 J. Laidvere, Tartu Kalev.	59.70 F. Issak, ASK.
Vasar . . .	53.07 K. Annamaa, Tall. PS.	32.54 A. Teearu, Tall. PS	32,00 J. Suuk, Tall. PS.	31.90 A. Liinat, Kalev.	30.93 E. Lilienthal, Narva PS.
Raskus . . .	17.58 K. Annamaa, Tall. PS.	15.66 K. Teearu, Tall. PS.	15.60 J. Neuman, Tall. PS.	15.23 J. Suuk, Tall. PS.	14.50 A. Tuhk, Kuressaare EHS.

Robert Ljuljko ~

Nõukogude Liidu parim sprinter



ROBERT LJULJKO

Algajale sportlasele ei ole midagi kergemat — kui joosta 100 m. Tschempionile ei ole aga midagi raskemat — kui lüüa 100 m rekord.

Nii kirjutab Nõukogude Liidu teeneline spordimeister Platon Ippolitov sissejuhatusena oma artiklile Vene esimese sprinteri Robert Ljuljko kohta.

Kolmekümne aasta eest Lõuna-Aafrika kuulsaim sprinter Walker püstitas 100 m jooksu maailmarekordi. Ta läbis selle lühikese distantsi kõige lühema ajaga — 10,4 sekundiga.

Sellest ajast saadik parimad spetsialistid, kogenumad treenerid, maakera väljapaistvamad jooksjad rabelevad sprinterijooksu probleemi kallal — otsides vahendeid maailmarekordi parandamiseks.

On läbi uuritud lühidantsi kõik stiilid — vehklevast pikast sammust kuni lühikese raumissammuni, pisimate detailideni on läbi uuritud start, põhjalikult on selgitatud liigutuste koordinatsioon, on kindlaks määratud rekordimehe iga, on ära loetud kõik sammud stardist finischini, on ära mõõdetud sammude pikkus, on ühisele arvamisele jõutud sprinteri lihaste konstruktsiooni kohta, on läbi uuritud kõik, mida saadi lahutada algsadeks — kuni seguni, mis moodustab jooksuraja pealmise kihi. Kuid jooksjate, treenerite, matemaatikute, keemikute ja arstide kõige visama töö tagajärjed kolmekümne aasta kestes on osutunud tühisteks...

Kuue olümpiaadi kestes, kolmekümne hooaja vältel, sadandete rahvusvaheliste suurvõistluste jooksul on 100 m rekord löödud üksnes üks kord kronomeetri kõige pisema ajajaotuse võrra — 0,1 sekundiga. Ja seda saavutust on korranud kuus sprinterit.

Ei ameerika ülsprinter Paddock oma tiigrihüppega finischilindile, ei kuivetu inglane Abrahams, kiire ja hoorikas, ei Kanada sale noormees Williams, ei Ameerika must hiiglane Ralph Met-

calfe, ei viimaste olümpiamängude võitja Tolan, ega lõppeks ka mulatt Peacock — ükski nendest kõige väljapaistvamatest sprinteritest ei ole treenerite titaanlikku tööd suutnud kroonida maailmarekordiga, mis vääriks suurimat imetlemist.

Nõukogude Liidu parim sprinter Robert Ljuljkol on 100 m-is resultaadiks aeg, mis maailmarekordist järel 0,3 sek. võrra. Need kolmkümnendikku sekundit valmistavad rohkem muret nii Ljuljko kui ka igale teisele sprinterile, kes taotleb tõusmist kõige kõrge-masse klassi. Praegu Ljuljko töötab enda kallal, et teostada oma kava — hävitada need kolmkümnendikku sekundit ja Nõukogude Liidu 100 m rekordi viia 10,4-le.

Praegu Ljuljko on 27-aastane. Treenerid lausuvad, et sportlasele, kellel turjal üle kolmekümne aasta, on raske läbida 100 m 10,5-ga. Kuid maailma kergejõustiku suurvõistluste ajalugu tunneb juhtumeid, kus sprinterid rohkem kui kolmekümne aastases vanuses on jooksnud noortest mitte halvemini. Saksa tschampion Houben jooksis 100 m 10,3-ga 34-aastasena. Ameerika „imelaps“ Paddock säilitas oma hiilgevormi 32-aastani. Nii siis — ütleb Platon Ippolitov — Ljuljkol on veel aega jõuda rinnaga vastu maailmarekordi.

Robert Ljuljko aga ei ole ükskõikne ka teise distantsi suhtes. 400 m erutab teda veel enamgi.

Maailmakuulus keskmaamees Meredith ülikoolide võistlustel 1910. a. jooksis 440 yardi (404 m) 47,4-ga. Vanaaegses Venes oli unistuseks jõuda alla 50-ne sekundi. Nüüd Venes on juba olemas jooksja, kes suutis saavutada selle kiiruse.

Ta jooksis, surudes oma jalgu mustale ellipsile ümber rohelise vaiba. 50.000 silmapaari oli kiindunud tema liigutustesse. Ta jooksis, ilma et oleks tunnud konkurentsi. Partnerid, kes olid koos temaga tõusnud stardist, pudenesid laiali juba esimesel kurvel. Ta jooksis lõhkudes sitket õhku rekordilise kiirusega.

Finischisirgel, kui jooksja pead natuke tahapoole heites andis jooksule viimast energiat, stopperid hakkasid värisema vaatajate närvilistes kätes. Need, kellel olid käes kellad kiireltjooksva sekundimõõtja osutiga, vaatasid rohkem endile pihku kui jooksja peale. Kes võidab — kas jooksja või sinisest terasest osuti? Kes varem — jooksja puudutab valget linti või osuti hüpetestega lõpetab sekundite viienda kümne?

Rekord! — hüüdsid „haiged“, peatades salakavala osuti tungiva liikumise „viimisel piiril“. Rekordimehe sammudega kuus kümnendikku sekundit oli toodud siia poole 50 sekundit. Üks kuu hiljem Ljuljko näitas veel väiksemat aega. Nõukogude Liidu rekord sai rahvusvaheliseks resultaadiks — 48,6.

Nii ühe suvega kasvas ja tõusis Vene esimeseks sprinteriks moskvalane Robert Ljuljko.

Ta sündis Londonis, kuhu tema vanemad olid pai-

sanud tsaariaegsed juudidogrommid Ukrainas. Viie-aastase poisikesena tuli ta tagasi Moskvasse. Oma esimesed spordisammud astus ta spordi-võimlemisühingus „Muravei“ (Sipelgas). Ta kavatses hakata võimlejaks. Kuid siis V. Djatschkov soovitas 16-aastaselt poisil hakata harjutama kümnevõistlust. Võimlejaslik ettevalmistus osutus heaks. Ta saavutused kujunesid tublideks ka sellel kergejõustikualade raskemal kompleksil. Tal kõik tuli hästi välja — kõrgus ja kuul, teivas ja 100 m, kaugus ja ketas, oda ja poolteisttuhat meetrit, tõkkes ja 400 m.

1928. a. spartakiaadil Ljuljko tugevas konkurentsis saavutas kolmanda koha. Pärastpoole ta spetsialiseerub sprindis ja kaugushüppes.

Töö tehnika viimistlemise kallal kohe avaldas oma mõju resultaatile. Sekundid jooksus läksid alla, sentimeetrid hüpates ronisid mäkke.

Te kõik olete näinud, kuidas sprinterid sooritavad 100 m stardi. 6 meest pingul, nagu pillikeel, nävi-dega suunavad kogu oma tähelepanu sellele, et stardist väljumisega mitte hilineda. Kord üks, kord teine jooksja „varastab“. Stardi rahulikkus toob tulised jooksjad tagasi „koobastesse“. Ainult üks jooksja on külmavere-line.

— Ma ei „varasta“ selle tõttu, — lausub Robert Ljuljko, — et mul on oma konkurentidega võrrelduna kaks kümnendikku sekundit eduaega. Ja see on mää-ratusuur paremus. Kuidas ka mu vastased alul ei läheks välja, ma ikka saavutan nad ja möödan neid.

Jooksul ma üritan sammu võimalikult pikaks venitamist, üritan rütmilist hingamist, jälgin liigutuste koordineerimise järel, alalõpumatult mõtlen, et joosta vedruliselt, elastset sammuga. Vastastest ei ole ühtki mõtet peas. Mõtlen ainult . . . sekundimõõtu osutule. Ta on salakaval, finischis ei jäta maha ja on valmis mööda numbrilauda jooksma ilma väsimuseta, vastaseid tundmata. Mina võistlen temaga.

Ma tahan startida maailma parimate sprinteritega.

Ma ikka püsin teadmatutes: kas ma õieti jooksen ja harjutan? Kas ma pean reshimi, mis annab parima tagajärje? Kas olen ma omandamas seda stiili, mis on kõige sobivam mu keha konstruktsioonile?

Ma tahan teada kõik, et tee maailmarekordidele oleks sirgem ja kergem mulle ja mu „koopa“-kaaslastele.

Ma olen endale seadnud eesmärgiks järgmiste resultaatile saavutamise: 100 m — 10,4 sek., 200 m — 21,0 sek., 400 m — 47,5 sek., kaugushüpe — 7,65 m.

— Ja millised resultaadid teie arvates saavutatakse olümpiamängudel tuleval aastal? — järsult muudame me kõneluse suuna.

— O! väga kõrged! 100 m-is võiakse näidata fenomenaaalse aja — 9,9 sek., rekord 200 m-is, võib-olla, tehakse ümarguseks kuni 20 sekundile, maailma-resul-taat 400 m-is, mõtlen, jääb lõõmatuks — 46,2. Kaugushüppes jõutakse lähedale koletislikule arvule — 9 meetrile.

Ja neid rekorde Nõukogude sportlased saavadki lööma, nii lõpetab P. Ippolitov oma kirjutuse „Vetshernaja Moskvaa“.

A./S.

„TEKLA“



Peakon'or: Tallinn, Suur Karja 15,
tel. 448-18



Riideärid :



Tallinnas — Suur Karja 15, tel. 445-23
Valli 10, tel. 468-02

Haapsalus — Ehte 2, tel. 1-57
Kuressaares — Kauba 2, tel. 72
Mustvees — Tartu 15, tel. 62
Narvas, — Peetri 2, tel. 2-38
Petseris, — Riia 1, tel. 1-17
Pärnus, — Jäneselja 5-a, tel. 1-10
Rakveres, — Turuplats, tel. 2-85
Valgas, — Kesk 11, tel. 26
Viljandis, — Tartu 6-a, tel. 2-40
Võrus, — Jüri 5-a, tel. 1-26

Müügil kindlate hindadega järgmiste
kodumaa vabrikute kaubad:

*Kreenholmi Puuvillasaaduste
Manufaktuuri o.-ü.-e,
Balti Puuvilla Ketramise ja
Kudumise vabriku a.-s.-i,
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisuse,
Eesti Niidivabriku Ühisuse*

Välismaa kauba tarvitamisel voolab
meie raha üle piiri, suureneb järjest
töötute arv, jääb vaeseks maa ja rahvas!

**Ostes kodumaa kaupu,
vähendame tööpuudust!**

Sportivad õpilased õpivad paremini mitte-sportivaist

K. Müür

Õpetajate kongressidel, õpetajaspäevadel ja õppenõukogu koosolekuid on teravalt arvustatud õpilassportlaste edasijõudmist ja käitumist. Korduvalt on neile antud süüks mitte küllalt edukat õppetööd, halba käitumist j. m. Ka paljudes lastevanemais on kivistunud arvamine, et nende lapse poolt kojutoodud „puudulik“ tunnusel on spordiharrastamise otsene ja paratamatugi tulemus.

Nende süüdistuste ümberlöökkamiseks korraldasin 1934./35. õppeaasta lõpul koolide spordiringide vanemate (hooldajate) kaasabil ankeedi õpilassportlaste edasijõudmise kohta.

Lootsin teha faktiliselt kindlaks, et viimased üldläbikõikes pole halvemad mitte-sportivatest õpilastest. Mulle saabunud andmed üheksalt mees- ja kuuel naiskoolilt osutasid, et protsentuaalselt arvestatuna on TKSÜ võistlusest osavõtnud õpilaste õppetöö edukus parem kõikide õpilaste õppetöö edukusest. Et too paremus pole juhuslik, nähtub sellest, et ta on üldine, esinedes nii mees- kui ka naissportlaste juures ja avaldudes peale järeleksamite vähesuse ka teiseks aastaks jääjate väiksemas protsendis õpilassportlaste juures.

Ankeedi tulemused võrrelduna linnavalitsuse poolt avaldatud statistiliste andmetega õppetöö edukuse kohta annavad järgmise üldpildi:

Poeglaste koolidest linna keskkoolides jõudsid kõigist õpilasist rahuldavalt edasi 54,5%, kuna 33% sai järeleksamid ja 12,5% jäi klassi teiseks aastaks; riigi koolides olid vastavad arvud järjekorras 57,5%, 27,4% ja 15,1%, erakeskkoolides — 63,2%, 26,8% ja 10%. Üldiselt jõudsid poeglastest rahuldavalt edasi 57,4%, järeleksameid sai 30,4% ja teiseks aastaks jäi 12,2%.

Samal ajal aga näitasid ankeedi

andmed, et sportivaist meesõpilasist jõudis rahuldavalt edasi 61,4%, järeleksameid sai 29% ja teiseks aastaks jäi 9,6%.

Tütarlaste koolides on üldpilt umbes samasugune. Linna keskkoolide õpilasist jõuab rahuldavalt edasi 68,5%, saab järeleksami 24%, jääb istuma 7,5%, riigi koolides jõuab edasi 86,1%, saab järeleksami 13,9%, erakeskkoolides — 67,1%, 24,5% ja 10%. Olgu tähendatud, et riigikoolide andmed tähistavad tegelikult vaid pedagoogiumi, kus õpivad vanemad ja vastutustundelikumad inimesed, mistõttu ka õppetöö edukus suurem.

Üldiselt jõudis naisõpilasist rahuldavalt edasi 67,1%, sai järeleksami 24,5%, jäi teiseks aastaks klassi 8,4%. TKSÜ naissportlaste juures aga on rahuldava edasijõudmise % 69,1, järeleksamite — 23,2, istumajäämise — 23,2%. Nii ulatuvad õpilassportlased üle keskmise virkuse taseme ka tütarlaste koolides.

Toodud andmed ütlevad meile, et sport garanteerib pigem head kui halba edasijõudmist koolis. See on ka mõistetav, sest kehakultuur ei innusta mitte üksi rekordide üritamisele, vaid tõstab üldse tegutsemistahet, töövõimet, vaimlist värskust. Sellepärast: rohkem tähelepanu õpilassportile ja heatahtlikumat suhtumist õpilassportlastele.

Tuleb tähendada jällegi ammutatud tõesiasjale, et õpilassport areneb praegu õieti viletsais tingimuses. Spordiringide liikmeil tuleb võimla üür sageli tasuda oma kasinast taskurahast, kuna ringil selleks puuduvad summad. Sellega iseendast poleks veel palju katki, kui meil oleksid võimlad, mida üürida, spordiväljakud, mida kasutada! Käsipliini treeningtunnis saavad näiteks käia vaid likku tähelepanu!

prima garnituuride mängijad, kuna teiste jaoks ei jatku vabu võimalaid. Muidugi jäävad need „teised“ sellega aktiivsest spordiringi tööst eemale — võib-olla ei astu isegi ringi liikmeks. Nii kannatavad üksikud õpilased, kannatab ka spordiring.

Me ei või — vähemalt mitte lähemas tulevikus — unistada olukorrast, nagu see on näit. Inglismaal, kus igal koolil peale võimlate veel jalgpalli- ja tennisväljakud, ujumisbasseinid j. m.; meie ideaaliks olgu esialgu: igale koolile oma võimla, ja korralik võimla!

Teiseks asjaoluks, millest ei saa mööduda vaikides, on õpilaste võistluskeeld, nagu see oli möödunud aastal Tartus. Põhjendati seda keeldu mõningate korrarikumistega võistlusil. Kuid kas tõesti on Tartu õpilased sellane distsipliinitu kari, et neid võimata hoida korralikkuse piires? Raske uskuda. Ja veel edasi: kui nende käitumine tõesti mõningal juhul on jätnud soovida, kas selles on süüdi sport? Tean oma ankeedi põhjal, et 311-est TKSÜ sportlastest oli möödunud õppeaastal 284-l hinnatud käitumine „väga heaga“, 22-l „heaga“ ja ainult 5-l „rahuldavaga“. Ning kõik me teame, et sport on ennem distsipliinieriv kui distsipliini lagastav tegur — õige sport nimelt.

Eesti Võiml.-õp. Seltsil on kavatsus korraldada tuleval kevadel üleriiklikud koolinoorsoo võimlemispidustused ning käsipliini- ja kergejõustikuvõistlused. Eeltööd selleks on juba käimas. See üritus kujuneb arvatavasti meie koolinoorsoo suurimaks spordisündmuseks. Loodame, et ta on tõukejõuks, mis vastavaid ringkondi paneb koolinoorte spordile osutama senisest rohkem tähelepanu, ja just heatahtlikult.



ANTS SILVERE

õlletehase spetsiaalõlled on:

Pilsen ja

Tartu must õlu.

NÕUDKE IGAL POOL!

Tallinna ladu: „VELLAMO“ Heeringa 21, telefon 310-30.



Eesti lahtised esivõistlused tennises rahvusvaheliste kuulsustega

Eesti tänavustele lahtistele tennis-esivõistlustele andis erilise ilme rekordiline osavõtjate arv — 120 — ja rahvusvaheliste kuulsuste osavõtt. Peasuursteks olid välismaalastest itaallane A. Rado ja sakslanna E. Wedekind. Nendest kuulub Rado itaalia tennis-eliidi esimeste hulka ja on mees euroopa suurklassist. Ka noor sakslanna, kes harrastanud tennis ainult 5 aastat, on jõudnud saksa edetabelis väljapaistvale kohale. Mõlemad saabusid Tallinna Hamburgi rahvusvaheliselt suurturniirilt. Meie oma valgepalli-paremad võtsid võistlustest osa peagu eranditult. Nädala kestnud turniiril kujunesid eriliselt pinevaiks 2 viimast võistluspäeva, mis harva nähtavate matschidega tõestasid meie tennisetaseme lähenemist Euroopa-tasemele.

Seda tõestas esijoones pr. Nõmmik, kes naisüksikmängu poolfinaalis dir. A. Siegeli karikale napilt kaotas prl. Wedekindile, kuid järgmisel päeval seda ülalatuslikumalt ja kindlamalt revanscheeris E. W. finaalis. Täpselt platseeritud triivallidega nurkadesse, ta pani sakslanna vahetpidamata jooksma. Viimane kaotas enesekindluse, kuna ka kõik tema mehelikult tugevad ees- ja tagakäe-löögid sadasid tagasi oma poolele. Pr. Nõmmik võitis 4:6, 6:2, 6:2.

Mees-üksikmängus pr. Forsmani karikale pääsesid poolfinaali Rado ja Paulson, Pukk ja Tomberg. Rado võitis Paulsoni kergesti 6:0, 6:2, samuti Pukk Tombergi 6:2, 6:0. Finaalis osutas Pukk Rado vastu niisuguse partii, mida temalt kunagi pole nähtud. Pukk võitis läbimõeldud ja ettevaatliku mänguga esimese seti 7:5, kaotas aga teise ohje lödvale lastes 0:6. Kolmandas setis juhtis Pukk jälle, kuid kaotas tujust langedes napilt 5:7. Viimases setis võimaldus Radol juba uuesti asuda mänguleva demonstratsioonile ja võita 6:4.

Mees-üksikmängu finaalis E. M. tiitlile kohtusid Pukk-Rado uuesti. Seegi matsch oli tasemelt kõrgeklassiline. Pukk võitis siingi ühe seti, kaotades aga matschi 2:6, 6:1, 4:6 ja 3:6.

Segapaaris-mängus oli tugev heitlus pr. Nõmmik-Lasna ja prl. Wedekind-Rosenbladi vahel. Võitsid pr. Nõmmik-Lasna 5:7, 6:4, 6:3.

Nais-paarismängu meistritiitli võitsid pr. Nõmmik-pr. Hesse, kellele pr. Paulson-pr. Wedekind finaalis ainult esimeses setis suutsid osutada vastupanu. Pr. Nõmmik-pr. Hesse võit 9:7, 6:1.

Mees-paarismängus jäi finaali pidamata, kuna Rado pidi söitma kaitsma saksa rahvusvärve Tschehhi vastu. Finaali olid jõudnud Rado-Lasna ja Pukk-Tomberg.

Üksikmängus senioridele võitis E. M. tiitli vanameister Hiob, kellele kapituleerus Schwalbe 2:6, 6:3, 3:6.

2 kuulitõuke suurt W-d — Woellke ja Viiding

Kuulitõuke-fenomeenist Jack Torrancest ei räägita enam palju. Tema võimatuna tundunud maailmarekord vapustas spordi-maailma liig järsult. Tavaliseks nähtuseks on kujunenud, et liig tulised sensatsioonid haihtuvad veel kiiremini. Nii ka Torrance hii-gelsaavutusega.

Palju enam tähelepanu on tõmbanud endile Euroopa kaks kuuli-suurst — sakslane Woellke ja eestlane Viiding. Esimene üllatas alul 16.20-ga ja lisas veidi hiljem veel juure 13,5 sm, millega kindlustas enese europameistri tiitli.

Sakslasele hakkab muret tegema üliõpilas-maailma-meister Viiding. Olles surutud eemale võistlusist, Viiding süvenes põhjalikku treeningusse. Selle tulemusena ta püstitas 14. sept. ÜENÜTO juubelivõistlustel uue Eesti rekordi — 16.06. Euroopa paremustabelis jättis ta selle resultaadiga seljataha soomlase Bärlundi ja rootslase Bergi. Viimaste tippmargid olid vastavalt 15.74 ja 15.66. Viidingu tõugete-seeria oli seejuures hiilgav: 15.81—15.62—16.06—15.14—15.37—15.74.

Niisugune haruldane stabiilsus lubab oletada, et Viidingu püsimine sakslase kannul ei kesta kaua, vaid möödapressimine võib sündida juba järgmistel võistlustel. Oma tänavuste rekordmarkidega on Woellke ja Viiding kindlustanud enestele positsiooni, milleni kergesti ei küüni teised rivaalid.

Rootsi-Ungari-Norra

Kolmikmaavõistluse Rootsi-Norra-Ungari võitis Rootsi mitte väga suure ülekaaluga. Rootsi-Ungari andis punktide vahekorra 94:68 ja Rootsi-Norra 107:55. Ungari-Norra lõppes punktidega 85:77.

Silmapaistvamad tagajärjed olid rootslase Bergi uus Rootsi rekord kuulitõukes 15.66, rootslase Wachenfeldi 48,2 400 m-is ja Anderssoni kettaheide 51.34. Norralane Johannesen võitis 800 m ajaga 1.52,1, mis on uus Norra rekord ja kolmas saavutus tänavu Euroopas. Uued Ungari rekordid püstitasid Kelen 10.000 m jooksus ajaga 31.25,8 ja teatejooksu meeskond 1000 m-is — 1.55,8-ga. Teivast hüppas Ljungberg, Rootsi, 4.05.

Soome 2 jalgpallikaotust

Soome jalgpall, mis kevadel oli võimsas vormis, li-gunes sügiseks samuti kui Eestilgi. Katastroofiline 0:6 Saksaga ja 1:5 Norraga andsid tugeva müksu ven-sasrahva heana hinnatud nahkkuulile.

KALMA SAUN

VANA-KALAMAJA 9-a

▲●▲

on nüüdsest peale

AVATUD IGAL NELJAPÄEVAL,
REEDEL JA LAUPÄEVAL.

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

Hiilgesaavutusi laskespordis

Eesti laskespord on arenenud hiilgasammudega. Meie laskurid on püsiva treeningu tulemusena tõusnud maailma parimate laskurite esirinda. Enne maailma-meistrivõistlusi Roomas pidas Eesti meeskond tugeva kontrolli all rea treeninglaskmisi. Ületati mitu maailmarekordi. 5 parema saavutatud silmade kogusumma 5495, on 13 silma võrra parem ametlikust maailmarekordist. Püsti-asendist laskmisel on seni paremaks tulemuseks 1748 silma, millega maailmarekord ületatud 5 silmaga.

Täiskaliibrilisest vabapüssist laskmisel saavutati viimasil treeninglaskmisel enne meeskonna Rooma sõitu järgmisi tulemusi:

1. A. Liiver	357 + 367 + 383 = 1107
2. E. Rikand	344 + 375 + 381 = 1100
3. V. Jaanson	349 + 365 + 385 = 1099
4. E. Kivistik	349 + 360 + 386 = 1095.
5. J. Kärner	349 + 369 + 376 = 1094
6. G. Lokkotar	337 + 367 + 384 = 1088
7. E. Rull	341 + 363 + 377 = 1084
8. J. Vilberg	325 + 359 + 386 = 1070
9. K. Lomp	321 + 354 + 375 = 1050.

Eriti hinnatav seniste tulemuste juures on see, et meeskond on saavutanud hiilgava stabiilsuse. Kõikumised on minimaalsed. Maailmameistrivõistlused Roomas peavad otsustama, kas eesti laskurid ka ametlikult on maailma parimad.

Maadlushooaeg algas

Tänavuse maadlushooaja avas Kalev rahvusvaheliste võistlustega 16. sept. Peale meie oma paremate matimeeste võttis võistlustest osa Helsingi politsei spordiringi meeskond. Eestlased näitasid hooaja alguse kohta tisedat esinemist. Soomlased ei suutnud tulla esikohtadele.

Sulgkaal: 1. Miss, Sport; 2. Miller, Harju malev; 3. Herman, Harju malev.

Kärbeskaal: 1. Kassman, Sport; 2. Turunen, Helsingi PS.

Kergekaal: 1. I. P. Pihlajamäki, Hels. PS; 2. Münt, Harju malev.

Keskkaal: 1. Froman, Sport; 2. Mägi, Kalev; 3. Vecksten, Hels. PS.

Kergekeskkaal: 1. Puusepp, Kalev; 2. Grünbaum, Kalev; 3. Seiri, Hels. PS.

Poolraskekaal: 1. Neo, Sport; 2. Eckman, Hels. PS; 3. Liinat, Kalev.

Raskekaal: 1. Palusalu, Sport; 2. Karklin, Sport; 3. Laitinen, Hels. PS.

Koolinoorsoo rekordid

Teame, et suurem osa meie kergejõustiklasi on sportimist alustanud juba varaseimais keskkooli-aastais ja võrdlemisi noorelt jõudnud märkimisväärseesse vormi. Sellepärast pole imestada, et koolinoorsoo kergejõustiku-rekordide tabelist leiame rea häid marke, millest mitmed küündivad Eesti rekordile kaunis lähedale, nagu on näha alamaltoodud koolinoorsoo rekordide tabelist.

Eesti koolinoorsoo rekordid on järgmised:

60 m — E. Labent 7,1 (1926); 100 m — E. Labent 23,5 (1927); 400 m — V. Korol 51,0 (1930); 800 m — O. Saar 2,04,4 (1933); 1000 m — I. Ignatjev 2,42,4 (1934); 1500 m — O. Saar 4,13,8 (1933); 110 m tk. (91,5) — A. Demin 15,9 (1932); 110 m tk (106) —

Nr. 9 20. september 1935 16. aastak.

Ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel iga kuu 20. päeval.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Raekoja pl. 9. Tel. 444-28
Talitus avatud iga äripäev kl. 9—3.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt., 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites
KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/4 lhk. Kr. 50.—, 1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/4 lhk. Kr. 40.—, 1/2 lhk. Kr. 20.— 1/4 lhk. Kr. 10.—.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus, Raekoja pl. 9, tel. 444-28, ja ajakirjanduse kontorid.

Üksiknumber 25 senti.

— E. Rahn 16,5 (1925); 4×100 m — Kaarli gümn. 46,7 (1934); kaugushüpe — E. Rahn 7.00 (1925); kõrgushüpe — A. Kuuse 1.90 (1933); kolmikhüpe — J. Marks 14.14 (1934); teivashüpe — Koik 3.52 (1934); kuul (5,44 kg) — Öunap 16.70 (1933); kuul (7,25 kg) — Schmidt 14.06 (1935); ketas (2 kg) — O. Erikson 42.30 (1929); ketas (1,5 kg) — O. Erikson 52.45 (1929); oda (800 gr) — G. Sule 62.70 (1929); oda (600 gr) — Mägi 59.68 (1933).

Koolinoorsoo rekordiks loetakse ka neid saavutusi, mis on püstitatud ka mitte-koolidevahelisel võistlusil ja kuni kolm kuud peale koolist lahkumist.

TKS uus juhatus

Tallinna spordipressi klubi uueks esimeheks valiti O. Lõvi, juhatusse J. Peterson, B. Karro, A. Luht ja V. Raudsepp. Revisjonikomisjoni valiti H. Nõmmik, H. Raudsepp ja B. Trall.

Estonian T. T.

Eesti tänavune mootorspordi suursündmus, 3. Estonian T. T. möödus erakordselt suurte rahvahulkade kaasaelamisel. Eesti suursõidud on kujunenud Balti riikide iga-aastaseks mootorspordi paraadiks. Tänavune osavõtjatepere oli rahvusvahelisem kõigist eelmisist. Peale eestlaste startisid soomlased, sakslased, rootslased ja lätlased. Kogu rinde olid võidukad välismaalased.

T. T. kiireima aja saavutas Soome motokuulsus R. Lampinen Husqvarnal, kes 169-km-lise distantsi kattis 1 tunni 41 minuti ja 38 sekundiga. Keskmise tunnikirus 99.78 km. O. Veldeman jäi teiseks. 350 ccm klassis tuli esimeseks rootslane S. Bogenholm. Väiksemate mootorrattaste klassis, kus konkurents oli lõdvem, võitis esikoha J. Tomson.

Autode 10-ringlisel võistlusel olid võidukad soomlased. K. Ebb oma spetsiaal võidusõidumasinal saavutas keskmiseks tunnikiruseks 98.87 km.

Võistlustel juhtus ka rida äpardusi, mis aga lõpetasid õnnelikult.

„POLARIS“

EESTI KINNITUS-A.-S.

võtab vastu järgmisi

K I N N I T U S I :

tule-, murdvarguse-,
veo-, väärtsaadete-,
kasko- (laevakerede)
ja klaasikinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid ületavad

Kr. 925.000.—

Seltsi asutamisest peale on kahjude eest
välja maksetud üle

Kr. 4.700.000.—

Soliidne edasikinnitus!

**Kahjud likvideeri-
takse viivitamata!**

Juhatus asub Tallinnas, Vana Viru 12. Kõnetraat 426-66.
Telegrammi-aadress: „Polaris“. Osakond asub Tartus, Suur
Turg 11. Kõnetr. 6-75. Esindaja d kõigis linnades ja maakohdades